STRIP SCHRIFT

MR. JESSE VAN MUYLWIJCK
OLIVIER WOZNIAK
MAGDA SERON

Prijs f6,50
Bfr.140

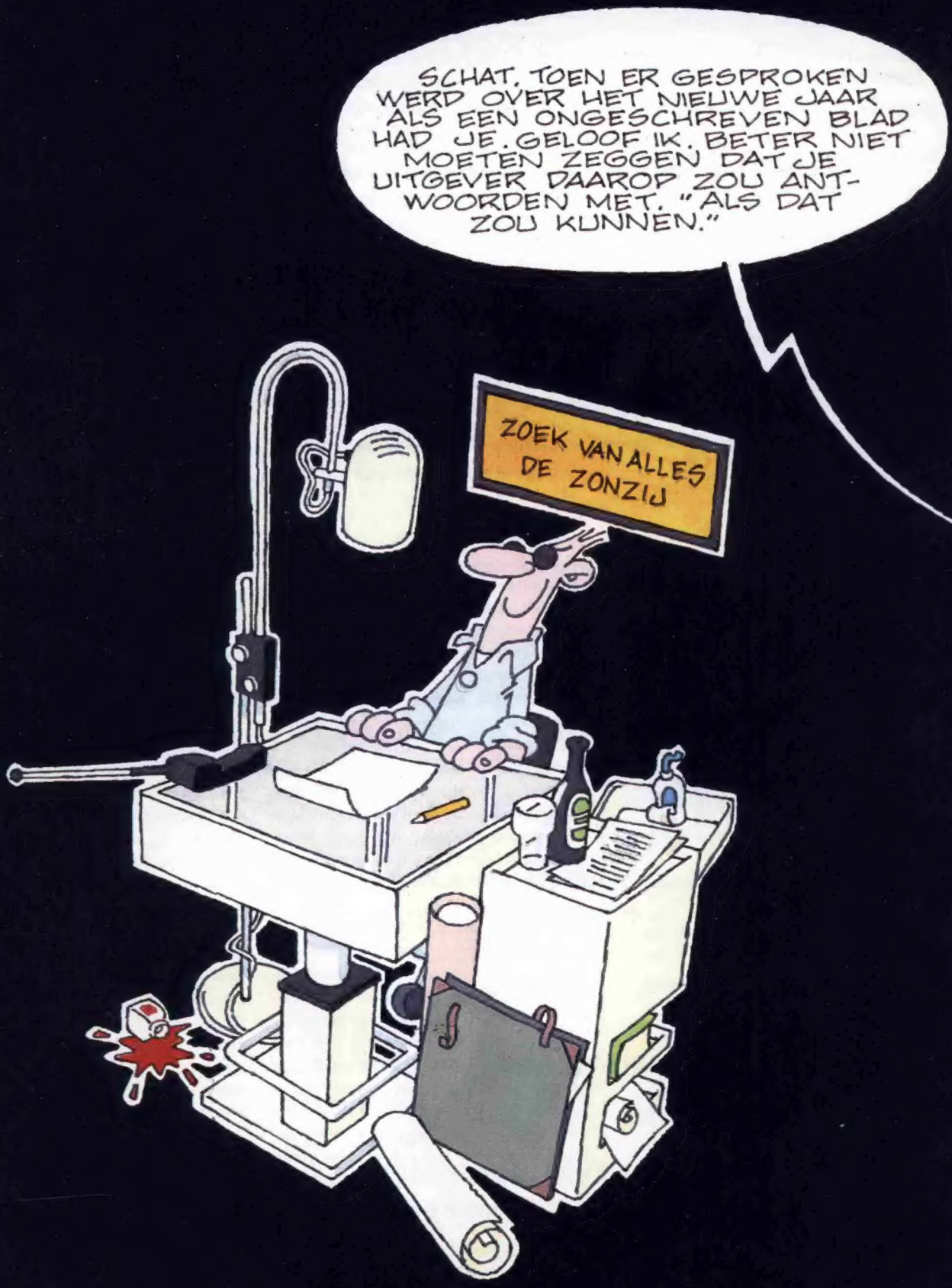
SCHAT, TOEN ER GESPROKEN WERD OVER HET NIEUWE JAAR ALS EEN ONGESCHREVEN BLAD HAD JE. GELOOF IK. BETER NIET MOETEN ZEGGEN DAT JE UITGEVER DAAROP ZOU ANTWOORDEN MET. "ALS DAT ZOU KUNNEN."
ZOEK VAN ALLES DE ZONZIJ

286 – JAARGANG 28 NUMMER 9 – 'S WERELDS OUDSTE STRIPINFORMATIEBLAD – VERSCHIJNT 10x PER JAAR

AGENDA

t/m 20 januari
Expositie 'The return of the Yellow Kid', 100 jaar beeldverhaal, Bibliotheek van De Warande, Warandestraat 42, Turnhout, België, info: (+32) 014-419494.

t/m 20 januari
Expositie Jacques Tardi, 'Fenêtres', Galerie Christian Desbois, 14 Avenue de la Bourdonnais, Parijs, Frankrijk, info: (+33) 01-45558553.

t/m 20 januari
Expositie 'Dieren in strips', Kempens Vogelmuseum, Wielewaalhuis, Graatakker 11, Turnhout, België, info: (+32) 014-412252.

t/m 21 januari
Expositie '... ziet eens wat een schoon koleuren ...', Suske en Wiske in de hedendaagse kunst in Vlaanderen, De Warande, Warandestraat 42, Turnhout, België, info: (+32) 014-419494.

t/m 21 januari
Expositie 'Muziek in strips', 't Galerijke, Otterstraat 103, Turnhout, België, info: (+32) 014-428974.

t/m 21 januari
Expositie Dirk Stallaert, Laureaat Bronzen Adhemar '95, De Warande, Warandestraat 42, Turnhout, België, info: (+32) 014-419494.

t/m 28 januari
Expositie 'De jongens van Turnhout', 20 jaar Bakelandt, Toerisme Kempen, 't Steentje, Grote Markt 44, Turnhout, België, info: (+32) 014-436111.

t/m 30 januari
Expositie 'Yves Swolfs, prins van de nacht', Mekanik Strip, St-Jacobsmarkt 73, Antwerpen, België, info: (+32) 03-2342347.

t/m 2 februari
Expositie Koen Hottentot, Galerie Slaphanger, Grote Visserijstraat, Rotterdam.

t/m 4 februari
Expositie 'François Walthéry van kop tot teen', Cultureel Centrum van Visé, 31 rue du Collège, Visé, België, info: (+32) 041-627181.

t/m 14 februari
Expositie Chris Ware, Galerie Lambiek, Kerkstraat 78, Amsterdam, info: (+31) 020-6267543.

t/m 29 februari
Expositie 'De Funckens: Kleuren uit het eerste keizerrijk', Hotel Eurovillage, Karel de Grotelaan 80, Brussel, België, info: (+32) 02-2308555.

t/m 4 maart
Expositie 'Tekenen van verzet. Actie-affiches en politieke tekeningen van Len Munnik', Verzetsmuseum Zuid-Holland, Turfmarkt 30, Gouda, info: (+31) 0182-520385.

t/m 7 april
Expositie '100 jaar strips in de U.S.A.', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, info: (+32) 02-2191980.

t/m 28 april
Expositie Hans Borrebach, 'Babs bootje krijgt een stuurman', Museum Jannink, Haaksbergerweg 147, Enschede, (+31) 053-4319093.

14 januari
56e Algemene Ledenvergadering Het Stripschap + ruilbeurs, Antiekcentrum De Looyer, Elandsgracht 109, Amsterdam, info: (+31) 020-6249038.

14 januari
2e Strip-, platen- & CD-beurs, Alpheusdal, Filip Williotstraat 22, Berchem (Antwerpen), België, info: (+32) 03-2368402.

15 januari t/m 28 februari
Expositie 'Wijn in strips', New Hotel Siru, Rogierplein 1, Brussel, België, info: (+32) 02-2177580.

20 januari
Internationaal Filmfestival van Brussel, Bekende stripauteurs (Van Hamme, Bilal enzovoort) die voor de film werkten, stellen hun favoriete film voor, Congrespaleis, Brussel, België.

20 en 21 januari
Strip '96 met als thema 'Strips en animatiefilms', Cultureel Centrum, Lanaken, België, info: (+32) 089-715037.

25 t/m 29 januari
Salon International de la BD, Angoulême, Frankrijk, info: (+33) 01-48072159.

1 februari
100 jaar strips in België, dat vieren we. Een ontmoeting met Morris, FNAC-forum, City 2, Nieuwstraat, Brussel, België, info: (+32) 02-2092211.

1 t/m 13 februari
Expositie 'Stripportretten', Daniel Fouss fotografeerde Belgische stripauteurs in hun omgeving, FNAC, City 2, Nieuwstraat, Brussel, België, info (+32) 02-2092211.

10 t/m 29 februari
Expositie 'Marcel Ruyters - Dr. Molotov: Een beeldententoonstelling', Mekanik Strip, St-Jacobsmarkt 73, Antwerpen, belgië, info: (+32) 03-2342347.

9 en 10 maart
8e Stripbeurs, 't Vlaams Stripcentrum, Letterkundestraat 139, Wilrijk, België, info: (+32) 03-8273110.

10 maart
11e Leidse Stripdag, Openbare Bibliotheek, Leiden, info: (+31) 071-5899942.

31 maart
9e Suske en Wiske Verzameldag, Zaal Bellevue, Bosscheweg 34, Boxtel.

31 maart
Stripbeurs Nijdrop-Opwijk, Marktstraat 67a, Opwijk, België.

14 april
Stripdag, Refter 't Klepperke, Boudewijnlaan 15, Balen, België.

18 mei
4e Grote Stripbeurs, Brabanthallen, 's-Hertogenbosch, info: (+31) 040-2521009.

1 en 2 juni
Stripdagen Haarlem, Haarlem.

20 juli t/m 11 augustus
11e Fristi Stripfestival Koksijde met ruilbeurzen op het Kerkplein op 28 juli en 11 augustus, Koksijde, België, info: (+32) 058-518810.

12 en 13 oktober
De Stripdagen, Het Turfschip, Chasséveld, Breda, info: (+31) 076-5415990.

Bits & Pieces

Crumb

Onderlaatst twee interessante TV-docu's gezien over meneer Crumb. U weet wel. Mr. Natural en Fritz the Cat. Belangrijk vertegenwoordiger van de undergroundcultuur. En dan praten we over de jaren zestig. Beetje zeventig misschien. Voor Crumb is seksualiteit een allesverterende obsessie. Zoveel maken de docu's wel duidelijk. 'Zelfs achter zijn eigen tekeningen beleeft hij vijf keer per dag mooie hoogtepunten' laat een ex-vriendin, tevens enthousiast pornografe, ons weten. 'Nou, dan zal die vent wel goed kunnen tekenen', hoor ik een meekijkende Crumb-analfabeet roepen. Aangezien over zijn tekentalent geen twijfels bestaan, gaan de docu's daar dan ook niet over. Wel zien we een volkomen geschift gezin Crumb, het nest waaruit onze Robert is voortgekomen. Crumb wekt niet de indruk zich erg het lot van zijn familie aan te trekken. Als een giechelende totempaal hoort hij de meest vreselijke dingen van zijn broer aan. Veel sociaal gedrag kan hem niet worden verweten. En als hem een tekening uit eind jaren zestig wordt voorgelegd waarin hij ingeblikte negerharten als lekkernij heeft afgebeeld, mompelt hij iets als: 'dat dat wel bedoeld zal zijn als voorbeeld dat blanke Amerikanen overal aan willen verdienen'. Vervolgens beschrijft hij die tijd als een periode 'dat hij zelf maar raak werkte, zonder al te veel diepgaande achtergronden'. Een veelheid aan ingevingen stuurt zijn tekenpen. Een sterk analytische pen.

Ik vertel u dit allemaal omdat het reuze interessant was. Een vent met een behoorlijke, blijvende afwijking die via zijn geniale tekentalent boven zijn omgeving is uitgestegen. En zeer realistisch gefilmd. Goede socio-docu-tv.

Waar ik dan van over mijn nek ga is de jaren-negentigbabbel van zo'n VARA TV Magazine. Ooit progressief en verband voelend met de underground, is het nu verworden tot zo'n omroepblaadje met een gelijkgeknipte marketingtoonzetting. 'Robert Crumb, Breughel van de 20ste eeuw' staat er levensgroot boven een artikel. Weet ik veel wie Breughel is. Crumb ken ik. Maar waarom moet er weer zo'n 'Bekende-Nederlander-Hok' omheen worden gezet? 'Yank met grote, actieve pik' had de lading beter gedekt.

Het wordt nog erger. De tekst. 'Robert Crumb geldt als één van de meest vooraanstaande ARTIESTEN uit de gevarieerde groep van underground-KOMIEKEN (...)'. De man is gewoon striptekenaar. En doet dat nog steeds. En groots.

Hoezo dan underground? Da's mooi wel een kwart eeuw geleden dus. Sindsdien zijn er zeker twee generaties geboren. Is de punk voorbijgekomen. Een tweede golf ondergrondse denkbeelden als het ware. Daarna kwam de dreunenda disco. En vervolgens de vloekende en tierende rap. Op haar beurt weer ingehaald door de superbeat van de house. Je kan dus niet zeggen dat de wereld sinds Crumbs Fritz the Cat heeft stilgestaan.

'Als striptekenaar vindt Crumb steeds meer algemene waardering en zijn GROTERE tekeningen zijn thans een GEWILDE PROOI voor menig museum.' Dit was weer VARA-magazinetekst. Lekker museumhokje er om heen. Dan is het namelijk geen strip meer. Maar kunst. En zo hoort het in marketingtermen. Liefst geen verbanden met die vieze stripblaadjes. Nee, 'GEWILDE PROOI voor menig museum', dat is het. Alsof Bolkestein het partijblad van Kok volschrijft.

Men vervolgt: 'Deftige en geleerde critici zijn het er NU over eens dat Crumbs werk uitblinkt in sociaalmaatschappelijke analyse, gevoed door zeer scherpe ogen en oren (...)'. Ja hoor. Ook het wetenschappelijke front heeft zijn goedkeuring gegeven. Crumb heeft zodoende ook bij de VARA nu het stempel van de Nederlandse Vereniging van Arbeidende Huisvrouwen gekregen. Dus staat nu na ruim vijfentwintig jaar niets een schriftelijke bijdrage over Crumb meer in de weg. En kan eindelijk Mien-met-de-juspan gelegitimeerd gaan meegenieten van de 'weird sex' uit de underground. Crumb is nu gevestigde orde. 'Hij geeft je het gevoel dat je menselijke fantasieën, begeerten en frustraties meemaakt op een manier die zo uit het echte leven gegrepen zou kunnen zijn' wordt tot slot een KUNST-criticus geciteerd. En dat terwijl in elke strip tegenwoordig één of meer geslachtsdelen lusteloos hangen te wiegen voor het oog van de kijker.

Wat een benadering van een stripfenomeen. Wat een benadering van twee goede docu's.

Ben Bits

STRIP SCHRIFT

Jaargang 28 december 1995 nummer 9 (286)

Verschijnt 10 maal per jaar
Stripschrift wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie in opdracht van Het Stripschap. De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs

Redactie
Tijs Bagchus, Arco van Os, Rik Sanders, Harry Wibier

Redactie-assistentie
Michiel Kroder

Medewerkenden
Olav Beemer, Ben Bits, Ruud Booms, Aart Clerkx, Deirdre Fabery de Jonge, Arnel Lefevere, Johan Ligger, Bert van der Meij, Jean-Marie Mievis, Jeroen Mirck, Hans Moors, Peter Nieuwendijk, Pieter van Oudheusden, Hans Pols, Peter de Smet, Jan-Willem Swane, Michiel Vleer, Rudy Vrooman, Anton Waslander, Rogier van Winden

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
Telefoon: 010 - 220 10 63, telefax: 010 - 421 06 08
Buzzer (tijdens kantooruren): 06 - 59 54 23 25
CompuServe: 75464,2224
Internet: 75464.2224@compuserve.com

Uitgever
Uitgeverij Stripstift
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam

Abonnementen
Abonnementen-administratie Stripschrift
t.a.v. Ton Schuringa
Postbus 11335
1001 GH Amsterdam
Telefoon: 020-685 22 29, telefax: 020-618 91 42
Abonnementsprijs ƒ59,50 / Bfr.1190
Leden van Het Stripschap ƒ2,50 / Bfr.45 korting
Nederland: Giro 209948 of
Bank 82.67.01.523
ten name van Stripschrift, Amsterdam
België: Bank 721-520.62.74-81
ten gunste van Het Stripschap, Turnhout
Opzeggingen alléén schriftelijk en uiterlijk twee maanden voor het aflopen van een abonnementsjaar
Foreign subscriptions on request

Reprorecht
Het overnemen, evenals het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met:
De Groene Amsterdammer
t.a.v. Herman Feddema
Postbus 353
1000 AJ Amsterdam
Telefoon: 020-623 08 64, telefax: 020-622 14 21

Druk
Drukpartners, Amsterdam

Distributie
Het Raadsel, Amsterdam; Geknipt Papier, Gent

Omslag
Peter de Smet

ISSN 0165-845X

Redactioneel

Wat zal 1996 ons brengen op stripgebied?
We hebben er ons licht eens over laten schijnen.

1. *Naar het zich laat aanzien zal er opnieuw een groot striptekenaar overlijden;*
2. *Een bekende Nederlandse krant start met de publikatie van een herdruk van een strip uit de oude doos;*
3. *De oplages van Sjosji en Suske en Wiske Weekblad zullen wijzigen;*
4. *De uitgever van een bekende allochtone stripmaker laat een frisse wind waaien door stripland en maakt bekend dat de strip van deze tekenaar wordt voortgezet door iemand anders; waarschijnlijk een striptekenaar;*
5. *Bij Standaard Uitgeverij zullen 4 nieuwe Suske en Wiske-albums verschijnen;*
6. *De stichting van een stripmuseum gaat meer kosten dan de 10 miljoen gulden uit de begroting; vooral de ruime hal met ontvangstbalie voor groepen, het café-terras en de uitstalling van winkeldochters zorgen voor problemen;*
7. *Een heer van stand viert op 20 januari zijn 10-jarig huwelijk in besloten kring;*
8. *Naar aanleiding van het 26-jarig jubileum van een familiestrip uit een bekend damesweekblad interviewt 's werelds oudste stripinformatieblad de maker;*
9. *Een bekende stripheldin met voorpublikatie in een blad van een commerciële omroep neemt actief deel aan diverse orgieën (... het is HEERLIJK! Ik wil nog veel meer ... vandaag en vannacht en ...).*

Op bovenstaande voorspellingen willen wij begin 1997 worden afgerekend.
Wij zijn ècht niet zo bang uitgevallen.

Inhoud

2 **AGENDA**
2 **BITS & PIECES** Ben Bits
4 **MR. JESSE VAN MUYLWIJCK** Drs. Harry Wibier m.m.v. Drs. Rik Sanders
9 **SARAJEVO-TANGO** Jeroen Mirck
12 **WINNIE DE POEH** Arnel Lefevere
14 **OLIVIER WOZNIAK** Jean-Marie Mievis
14 **MAGDA SERON** Jean-Marie Mievis
19 **DR. VUIST: DE NUCLEAIRE HUISVROUW** Aart Clerkx
23 **BOEKEN**
28 **ACTUALITEITEN**
29 **OVERPEINZINGEN VAN EEN VLAKGOM** Peter de Smet
34 **STARS & STRIPS** Olav Beemer
36 **OUWE PINGUINGRAPPEN** Bert van der Meij

Meester Jesse van Muylwijck **maakt de humoristische dagbladstrip** *De rechter*. **Daarmee staat hij in twaalf Nederlandse kranten; niet één landelijk, allemaal regionaal. Zo komt het dat de ene Nederlander dagelijks in aanraking komt met de rechtbankhumor van Van Muylwijck en dat de andere er nog nooit iets van heeft gemerkt. Mocht u tot de laatste groep behoren:** *De rechter* **is een reeks humoristische strookjes over de belevenissen van een oude, bezadigde rechter, een ambitieuze advocaat, een strenge officier van justitie en een journaliste. En wilt u de strip eens leren kennen, dan kan dat: Van Muylwijck heeft nu in eigen beheer het eerste boek van** *De rechter* **uitgegeven. De titel is** *Verpletterend bewijs*. **Hieronder een kennismaking met de strip en zijn maker.**

door

Drs. HARRY WIBIER

m.m.v.

Drs. RIK SANDERS

Ik heb rechten gestudeerd in Groningen en ben in 1985 afgestudeerd. Halverwege de opleiding besloot ik van de studie mijn hobby te maken en van mijn hobby – het tekenen – mijn beroep. Na 1985 ben ik nog een tijdje naar de kunstacademie gegaan. Daarna heb ik anderhalf jaar voor mijn vervangende dienstplicht als jurist op de universiteit gewerkt. Toen zei ik: 'Ik wil definitief voor mezelf werken, tekenen en daarin verder gaan.'

In die tijd zwierf ik veel. Als ik geld had kocht ik een ticket naar Zuid-Amerika, Portugal of Azië, waar ik dan ging tekenen. Karikaturen van zeelieden op terrasjes. Of tekeningen voor mezelf. Ik ben te veel vrijbuiter om een kantoorbaan te hebben.

De strip die ik destijds maakte heette *Er was eens* met allerlei grappen over bekende sprookjes. Die verscheen in een serie huis-aan-huis-kranten, één keer per week. Dus als ik zestien strips van te voren tekende, kon ik weer vier maanden op reis.

Dagbladstrip

Met *Er was eens* heb ik het vak eigenlijk geleerd; dat was een goede leerschool voor mij om teksten te schrijven en bepaalde onderwerpen uit te buiten. Daarom durfde ik het op een gegeven moment aan, om een dagstrip te beginnen. Dat is natuurlijk een hele aparte bezigheid: je moet iedere week weer zes stroken maken met een afgeronde grap. En ieder jaar weer driehonderd.

Eerst heb ik twee jaar gestoken in de ontwikkeling en voorbereiding van *De rechter*. Voor ik ook maar één aflevering had gepubliceerd, had ik al 144 stroken klaar liggen. Toen ik de kranteredacties ermee afliep kon ik daardoor zeggen: 'Kijk, als u mijn strip neemt kunt u minstens vijf maanden vooruit.' Dat is een belangrijke overweging voor een krant om een strip aan te nemen. Als iemand komt met een hele leuke strip, waarvan hij drie afleveringen heeft gemaakt, dan blijft het voor een krant een riskante zaak om die te plaatsen. De vraag is dan of de continuïteit is gewaarborgd. En bij mijn strip wisten ze dat zeker. Daardoor werd mijn strip door een tiental kranten tegelijk gepubliceerd en kwam hij in één klap bij 800.000 abonnees terecht. Dat was een prachtig begin, want zo kon ik er mijn belangrijkste bezigheid van maken.

Helaas zijn er nog maar weinig mensen die dat op die manier doen. Een goede Nederlandse krantestrip vind ik nog steeds waardevol voor een stripcultuur. **Peter de Wit** doet het met *Sigmund* voor *de Volkskrant*, **Gerrit de Jager** doet het voor *Algemeen Dagblad* en **Toon van Driel** doet het voor *De Telegraaf*. Dat zijn samen met *Heinz* en mijn strip de enige in Nederland. Dat vind ik

Mr. Jesse van Muylwijck

weinig. In regionale kranten staan alleen maar – in mijn ogen hele flauwe — Amerikaanse en Engelse strips. *Fred Basset* en dergelijke ...

Plaatjes maken

Het ligt mij. Ik houd ervan om elke dag een nieuwe grap te bedenken. Ik ben niet goed in het maken van een stripverhaal op albumformaat met uitgebreide decors. Ik ben ook veel beter in het weglaten van dingen dan in het toevoegen. In dat geval moet ik me steeds weer documenteren en steeds schetsen maken. Ik zou er wel uit komen, want ik zoek eerder problemen op dan dat ik ze uit de weg ga. Maar ik vind het gewoon heerlijk om zo eenvoudig en helder mogelijk plaatjes te maken. En dat is ook noodzakelijk voor een krantestrip, want deze wordt verkleind en komt te staan tussen allemaal kolommen met tekst, terwijl hij toch moet opvallen.
Ik heb het voordeel dat ik met rechters en advocaten werk. Zij dragen van die toga's waar ik prachtige zwarte vlakken van maak die eruit knallen. Grafisch buit ik de strip dus uit. Ook heb ik er veel lol in om met rasters te prutsen. Zo probeer ik steeds een evenwicht te vinden tussen zwart, wit en grijs. Wat dat betreft heb ik enorme bewondering voor *Ollie B. Bommel*. Wat daar met rasters gebeurt grenst aan het ongelooflijke.
Als je kijkt naar deze aflevering (Van Muylwijck slaat *Verpletterend bewijs* open) dan zie je dat ik het van heel donker naar heel licht laat worden. Daar heb ik lang op zitten priegelen met rasters en zwart in het begin en met veel wit in het laatste plaatje. Zoals

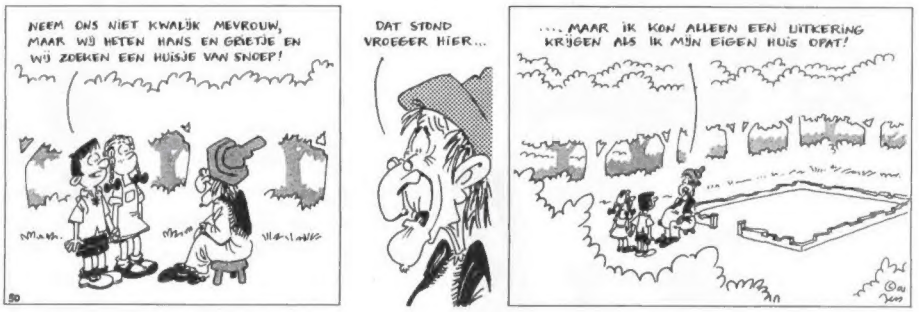
NEEM ONS NIET KWALIJK MEVROUW, MAAR WIJ HETEN HANS EN GRIETJE EN WIJ ZOEKEN EEN HUISJE VAN SNOEP!
DAT STOND VROEGER HIER...
.... MAAR IK KON ALLEEN EEN UITKERING KRIJGEN ALS IK MIJN EIGEN HUIS OPAT!

Van Muylwijcks eerste strip: *Er was eens.*

die 'engel der gerechtigheid' de kamer verlicht – zodat je zelfs het portret van de koningin ziet – dat vind ik gewoon mooi.

Onderwerpen zoeken

Ik ben 24 uur per dag met *De rechter* bezig. Ik slaap goed hoor – bedenk geen grappen in bed – maar voor een krantestrip moet je je ogen en oren wel permanent open hebben. Als ik in de auto zit heb ik de radio altijd op 1 met actuele nieuwsfeiten. Ook houd ik de kranten goed bij. Soms kijk ik 's middags al naar het journaal om te kijken wat het hoofdonderwerp is. Zo kan ik diezelfde avond nog een strip faxen die dan de volgende dag al in de krant staat.
Je moet bij dit werk openstaan voor indrukken. Als er cocaïne is gevonden in een scheepslading vis, denk ik daar lang over na. Op een gegeven moment rolt er dan een tekst uit die ik niet zou hebben bedacht als ik dat kranteartikel niet had gelezen.
Wat dat betreft heb ik in de afgelopen twee jaar een ideaal systeem gevonden: om de twee maanden ga ik een week op vakantie

FOTO RIK SANDERS

en schrijf ik alleen maar teksten. Aan de tekeningen doe ik op zulke momenten niets. Ik heb dan een stapel kranteartikelen bij me over criminele onderwerpen en maatschappelijke ontwikkelingen. En het juristenblad en boeken. Zo zit ik dan op een terras in Tenerife achter een glas wijn en een salade over de zee te kijken. Het is heerlijk om te kunnen zeggen dat je dan aan het werk bent. Maar dat werkt wel het beste. Ik bent ontspannen en heb alle tijd. Daardoor ontstaan bij mij bruikbare tekstideeën. Als ik na zo'n week terug kom heb ik voor vier tot zes weken tekst. Zo voorkom ik dat ik 's ochtends vroeg, met mijn handen in het haar zittend, mijzelf hopeloos afvraag wat ik die dag weer moet doen. Ik trek gewoon een la open, pak een tekst en teken die uit. Maar als er actuele nieuwsfeiten zijn gaat het vaak vanzelf. Zo staat er in mijn boek een serie van drie stroken over een bendeleider die heeft ingebroken bij de officier van justitie.

Humor

Mijn doel is eigenlijk een zo breed mogelijk scala aan humor te vertegenwoordigen. Dus absurde grappen, woordgrappen, politieke

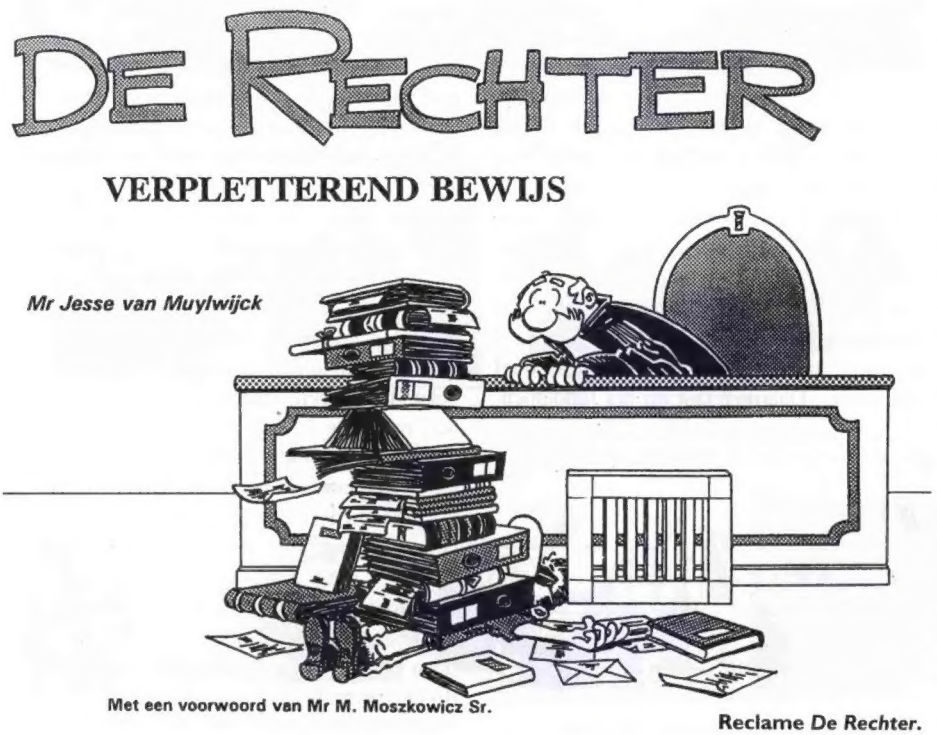

Reclame *De Rechter*.

Ansichtkaart, met de schetsen.

grappen, cynische grappen, maar ook hele lieve poëtische grappen ...

Ook wil ik met *De rechter* zo nu en dan een bepaalde relativering uitdrukken. En soms wil ik alleen maar een leuk commentaar leveren op de actualiteit. Dat krantelezers zeggen: 'Goh, wat leuk. Dat heb ik gisteren gelezen.' Dat blijkt vaak goed te werken. Als het de tijd van Wimbledon is, maak ik bij voorbeeld een grap met een tennisbal. Verder probeer ik een heleboel indrukken in een humorvorm te gieten.

De mooiste afleveringen vind ik die waarin ik bezig ben de tijdgeest te duiden. Neem nou deze strook met de tekst: 'Brave burgers worden steeds crimineler en criminelen doen zich hoe langer hoe vaker voor als nette burgers. Waar liggen nu de grenzen?' Op dat moment komt er een man langs met een hond en zegt: 'Die kennen we in Europa niet meer ouwe.' Tegelijkertijd piest de hond tegen de rechter aan. Daarmee probeer ik iets te zeggen, een ontwikkeling aan te geven.

Omdat ik zo'n breed scala aan humor wil brengen heb ik tal van voorbeelden. *De tovenaar van Fop* valt bij voorbeeld bij mij in de smaak omdat die een vrolijk soort sarcasme vertegenwoordigt. Soms bijna anarchistisch. Ik vind **Gerrit de Jager** ook erg knap in wat hij doet. En ik kan ook genieten van *Sigmund*, zeker als het gaat om de tekeningen.

Van *Peanuts* vind ik weer het filosofische, het eenvoudige en het lieve goed. Het is geweldloze humor die psychologisch heel diep kan gaan. Maar op het moment kan ik eigenlijk niet zo warm lopen voor deze strip. Volgens mij wordt hij nu door een andere tekenaar gemaakt. Die gooit er met de pet naar. Hij heeft allerlei familieleden voor Snoopy bedacht. De ene heeft dan een snor en woont in Mexico en de ander doet weer wat anders. Daarmee tast hij het fundamentele principe van de strip aan. Dat kun je niet maken. Je kunt Kuifje ook niet ineens sigaren laten roken of Lucky Luke met een vrouw in bed stoppen. Het is jammer dat **Charles Schulz** niet ingrijpt sinds hij de strip heeft overgedragen. Dat hij niet zegt: 'Ho ho. Dit zijn mijn personages niet meer!'

Ook denk ik dat sommige strips zichzelf overleven en veel te lang doorgaan. Dat heb ik soms met *André van Duin*. De grappen zijn af en toe zo melig dat de tekenaar zelf in de strip zegt: 'Als u ze nog meliger weet, laat het me dan even weten.' Maar op andere momenten is hij weer vreselijk grappig.

Ik probeer zelden op de man of vrouw te spelen in mijn strip. En als ik het doe, dan alleen maar omdat iemand een bepaalde bekendheid heeft. Dus als ik het in mijn strip heb over een bestaand iemand, wil ik iets anders de persoon zelf aan de kaak te stellen. Een voorbeeld is de grap: 'Minister Sorgdrager schrijft in een vertrouwelijke brief dat het goed gaat met de criminaliteitsbestrijding.'

'Waarom doet ze dat in een vertrouwelijke brief?'

'Dan weet ze zeker dat het in de pers komt.'

Bij een grap als deze noem ik wel een naam. Alleen bedoel ik het niet onaardig. En het

HET VALT VAAK NIET MEE, OM IN HET DUISTER VAN EEN RECHTSZAAK...
...TOT DE JUISTE UITSPRAAK TE KOMEN.
MAAR SOMS LUKT HET, EN DAN ZIE JE...
...DE ENGEL DER GERECHTIGHEID.

Een strook met zwarte vlakken en rasters. Van Muylwijck kan daar uren op prutsen.

leuke is dat op die manier toch typisch Nederlandse dingen worden aangestipt. Dat maakt de strip voor de krantelezer heel herkenbaar. Elke cultuur heeft een referentiekader. In China heb je een bepaalde symboliek en een aantal sprookjeselementen waar ook aan gerefereerd wordt in literatuur en kranten. En dat begrijpt een westerling niet. Zo zijn er ook dingen in mijn strip die buitenlanders niet begrijpen. Ik vind dat je daar ook naar moet streven. In de begindagen wilde ik van *De rechter* een hele algemene strip maken die zich snel liet vertalen. Met universele thema's dacht ik mijn strip ook aan Amerikaanse kranten te kunnen verkopen. Maar ik ben daar snel van terug gekomen, vooral na kritiek van mijn vrouw. Ze zei dat ik veel herkenbaarder thema's moest kiezen. Daarom probeer ik minstens twee maal per week op een actueel nieuwsfeit in te haken.

Toch lijkt het mij heel leuk om *De rechter* ook in het buitenland gepubliceerd te zien. Van de 800 grappen die ik nu gemaakt heb, kun je er zo'n 200 vertalen. Maar Amerikaanse advocaten pleiten in pak en niet in toga. De rechter heeft wel een toga, maar die heeft weer geen bef. Wat dat betreft is mijn strip niet te plaatsen in een Amerikaanse krant. En in Engeland hebben rechters weer een pruik op.

Ach, ik ben sowieso al tevreden als ik deze kwantiteit en deze kwaliteit volhoud. Ik ben ook niet van plan om te teren op het succes van de strip. Nooit zou ik interen op de kwaliteit om elke week maar weer die zes strips af te krijgen.

Boek

We hebben *Verpletterend bewijs* in eigen beheer uitgegeven omdat mijn vrouw uit het boekenvak komt. Zij kent dus het klappen van de zweep. Maar we hebben het vooral zo gedaan omdat we er aardigheid in hebben om het zelf te doen. Het is met veel zorg en liefde samengesteld. We zijn er een hele zomer mee bezig geweest.

Ik ben ook best wel trots op het boek. Toen ik het ophaalde bij de drukker heb ik het in de bijrijdersstoel gelegd zodat ik ernaar kon kijken als het verkeerslicht op rood stond. Dan keek ik echt met veel voldoening naar het boek.

Ik werk vanuit een studio, die vooral bestaat uit de bezigheden van mij en mijn vrouw. Mijn vrouw doet het zakelijke gedeelte en ik het creatieve. Soms worden we benaderd door advocaten die een cartoon in hun uitgave willen, of door een rechter die een speciale tekening wil voor zijn jubileum. Zo krijg ik langzamerhand voet aan de grond met mijn werk. En uitgeverij Kluwer heeft 1100 exemplaren van dit boek afgenomen om als relatiegeschenk weg te geven. Dat is prettig. Omdat het een eigen uitgave is kunnen we op die manier een deel van de investeringen dekken.

Het boek is vormgegeven met grafische adviezen van **Jaap Vegter**. Dat is een ander dan die in *Vrij Nederland* tekent. Hij geeft ook vorm aan de boeken van *Jan, Jans en de kinderen*. Daarnaast heeft hij het Teleac-cursusboek *Strip- en cartoontekenen* vormgegeven. Dat is gemaakt door illustrator **Frans**

Karikatuur van Hirsch Ballin.

Le Roux en mij. We schreven de teksten, tekenden de plaatjes en zochten er illustraties bij. **Hanco Kolk** en **Peter de Wit** deden de tv-presentatie. Dat was een co-produktie. Dat cursusboek was negen maanden werk. En de televisiepresentatie was nog eens een half jaar werk. In die tijd hebben we veel met elkaar overlegd. Zij hadden suggesties voor het boek, en wij weer voor de televisiepresentatie. Dat was aardig om te doen. Het boek heeft zelfs hier en daar in de bestsellerlijsten gestaan.

IK LEES STRIPSCHRIFT ALTIJD ONDER HET GENOT VAN EEN SIGAAR...
IK HOU VAN HELDERE BERICHTGEVING...
... DOOR MENSEN DIE ZICHT OP DE MATERIE HEBBEN.
INDERDAAD.

DE VERDACHTE HEEFT EEN ZELDZAME BOMMEL UIT HET TURFSCHIP IN BREDA GESTOLEN.
ONGEHOORD. 6 MAANDEN CEL.
WAT IS EEN BOMMEL EIGENLIJK?
JOOST MAG HET WETEN...

Bewondering voor het werk van Toonder.

Sneltekenen

Naast mijn werk als striptekenaar en cartoonist, werk ik ook als sneltekenaar. Dat betekent dat ik word ingehuurd op recepties, feesten of winkelopeningen. Dan teken ik aan de lopende band mensen. Dat is inmiddels zo ver gevorderd dat ik gemiddeld twee à drie keer in de week ergens naar toe moet. Dat is op zich al een driekwart baan. Het komt er dus op neer dat ik zo'n vijftig tot zestig uur per week werk.

Het sneltekenen is vreselijk leuk. De strips teken ik in de rust van mijn eigen werkkamer en daar is verder weinig communicatie om heen. Maar bij het karikaturen-tekenen zit ik ergens bij een feest in een groep en de mensen staan er allemaal om heen. Vaak krijgen ze de slappe lach om wat je doet. Ze applaudisseren zelfs. En met dit werk kom ik overal: op een kleuterschool, in een be-

De journaliste en de dochter met het babytoefje.

jaardentehuis, op een personeelsfeest van de vrijwillige brandweer te Loppersum en zelfs op het Holland Promotion-dinner in Tokyo. Er is dus eigenlijk geen afwisselender werk dan dat van sneltekenaar: het ene moment loopt er een man uit een naburig dorp de oprijlaan op met een foto van een collega die vijftig wordt. Daar maak ik dan een karikatuur van. Vijftien minuten later gaat de telefoon en wil het Ministerie van Binnenlandse zaken een serie cartoons voor haar jaarverslag.

Karakters

Ik heb er schik in om mensen precies in die houding te tekenen als waarin ze zitten. Dan boots ik na hoe ze hun benen gekruist hebben of hoe ze hun handen hebben gevouwen. Dat kan namelijk op honderd verschillende manieren. Daar leer ik veel van voor mijn strip. Dat dochtertje van die journaliste in *De rechter* heeft een baby-toefje; zo'n strikje met een paar haartjes er boven uit. Dat is ontleend aan een karikatuur die ik ooit heb getekend van een meisje van vijf. Zij had het haar ook zo.

De andere personen uit *De rechter* heb ik uit mijn hoofd getekend. Ik heb van de advocaat een jonge figuur gemaakt omdat ik bij een advocaat een beeld heb van een man met weinig levenservaring die denkt dat hij alles weet. Een arrogante, zelfverzekerde jonge hond. Maar bij de rechter denk je als stereotiep niet aan een jonge kerel en ook niet aan een jonge of oudere vrouw. Dat moest gewoon een oudere, wijzere kop zijn met een grote snor.

De rechter lijkt eigenlijk een beetje op mijn opa die ik nooit echt goed heb gekend. Dat was een lieve rechtvaardige man. Hij werkte op de administratie van het huis van bewaring in Groningen. Ooit liep hij met de burgemeester op straat. Toen kwamen ze een crimineel tegen die mijn opa via zijn werk kende. Mijn opa groette die man en de burgemeester vroeg waarom hij dat deed. Mijn opa zei daarop: 'Daar leef ik toch van?' Hij maakte dus geen onderscheid en kon goed relativeren. Deze houding heeft mijn rechter beïnvloed.

Bij een officier van justitie denk je meer aan een barse figuur die er helemaal niet tegen kan als er met hem gespot wordt. En een griffier - dat zag ik ook tijdens zittingen die ik heb bijgewoond - is vaak een onderdanig mannetje dat niets hoort te zeggen. Maar juist daardoor kan ik hem zo af en toe grappig uit de hoek laten komen. Dan zegt hij ineens iets wat niemand verwacht. Iets dergelijks geldt ook voor een arrogante advocaat. Het is heel leuk om zo'n type gigantisch op zijn neus te laten vallen. Zo scheppen de karakters eigenlijk zichzelf.

Advocaat Van Muylwijck

Ik heb regelmatig contact met rechters, advocaten en officieren van justitie. Zij voorzien mij soms van ideeën. Zo vorm ik mij een beeld van hun bezigheden. Ook lees ik veel boeken van rechters en advocaten.

Laatste plaatje van een strook: en zo ontstaat de titel van een boek.

Daarin vertellen ze over hun werk. Ik heb ook eens een hele dag met een officier van justitie meegelopen om te kijken wat hij allemaal meemaakte.

Maar het vak weer in? Nee, het ligt niet op mijn weg om weer de advocatuur in te gaan. Mijn kennis is verouderd. Ik ken niet eens het nieuwe burgelijk wetboek. En bij de meeste bedrijven nemen ze geen mensen aan die langer dan drie jaar geleden zijn afgestudeerd. Nee, het is fictie om te denken dat ik nu nog ergens als jurist aan de slag kan. Maar waarom zou ik? Ik heb een uitstekend inkomen als tekenaar en ik ben eigen baas. Ik deel mijn eigen tijd in en ik kan mezelf ontplooien in mijn werk. Dat is het belangrijkste.

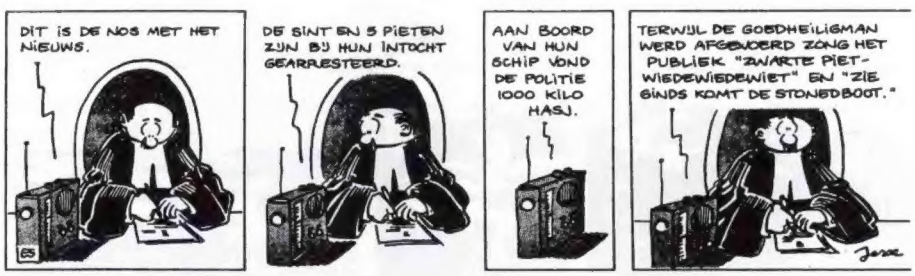
DIT IS DE NOS MET HET NIEUWS.
DE SINT EN 5 PIETEN ZIJN BIJ HUN INTOCHT GEARRESTEERD.
AAN BOORD VAN HUN SCHIP VOND DE POLITIE 1000 KILO HASJ.
TERWIJL DE GOEDHEILIGMAN WERD AFGEVOERD ZONG HET PUBLIEK "ZWARTE PIET-WIEDEWIEDEWIET" EN "ZIE GINDS KOMT DE STOMBOOT."
Jesse

Het komt regelmatig voor, dat Van Muylwijck met zijn strip wil inhaken op de actualiteit. Een strip die hij op zo'n moment maakt krijgt een lettercode en wordt naar de kranteredacties gefaxt. Zij dienen deze strook onmiddellijk af te drukken en de voorraad genummerde stroken even te laten rusten. Helaas verwijdert Van Muylwijck voor publikatie in zijn boek alle nummer- en lettercodes, zodat voor bibliografen veel informatie verloren gaat.

STRIPWINKEL
TISTJEN DOP

Patersstraat 96
2300 Turnhout (B)
Tel. 014-428829

STRIP & TIJDSCHRIFTENHANDEL
NOORD

GESPECIALISEERD IN US COMICS EN TWEEDEHANDSSTRIPS INKOOP EN VERKOOP
ROTTERDAM

"Fantasia"
Grote collectie strips
Ruim assortiment antiquariaat
Groot aanbod stripposters en zeefdrukken
Gelderlandplein 203
1082 LW Amsterdam
020-6443261

EPPO
SUPERSTRIP
SPECIAALZAAK

Kleine Berg 33
5611 JS Eindhoven
040 - 2441882

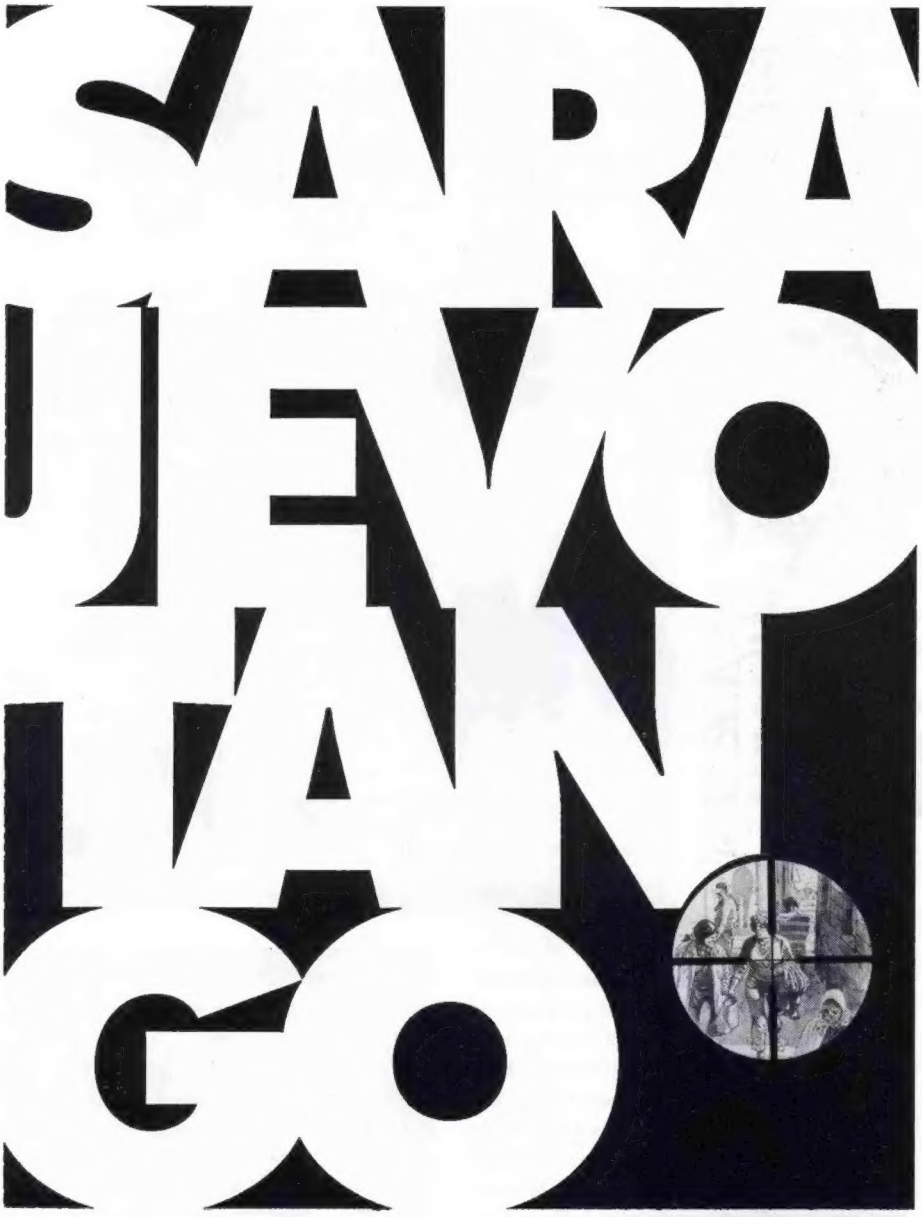

Hermann **is een lefgozer. Als één van Europa's toptekenaars heeft hij het aangedurfd om een geëngageerd album te maken over de oorlog in voormalig Joegoslavië.** *Sarajevo-Tango* **is een moedige poging om de politieke leiders op hun schandelijke passiviteit te wijzen. Opmerkelijk is dat Hermann in deze one-shot een nieuw wapen hanteert: de parodie. VN-soldaten zien eruit als smurfen en de betrokken politici dansen een stuntelige tango.**

door
JEROEN MIRCK

HERMANN ONTDEKT DE PARODIE

Begin '93 kwamen de eerste geruchten in de wereld: **Hermann** zou een strip gaan maken over de oorlog in voormalig Joegoslavië. Jaja, dacht de stripwereld, wij kijken ook televisie. Men hield zijn hart vast, want er werd gevreesd voor een moralistisch album vol bezwerende vingertjes richting de Servische agressors. Op zoiets braafs zat men nou niet bepaald te wachten.

Nu ligt dat langverwachte album, getiteld *Sarajevo-Tango*, dan inderdaad in de winkel en wat moeten we constateren? Het boek uit Dupuis' Vrije Vlucht-reeks staat boordevol met bezwerende vingertjes. De scepticus zal naar zijn hoofd grijpen en zich afvragen hoe Hermann zo naïef kon zijn.

Mis. Hermann is niet naïef, Hermann heeft een voor hem persoonlijk nieuw wapen in de (Bosnische) strijd gegooid: de parodie. De opgeheven wijsvinger in *Sarajevo-Tango* is een gele ballon die de Verenigde Naties boven voormalig Joegoslavië laten zweven wanneer er weer eens op onschuldige burgers is geschoten.

Deze 'dreigende taal' wordt gedirigeerd vanuit het Smorf Building in New York, alwaar VN-secretaris **Boutros Rallye** (sic) met vredesonderhandelaars danst op de krakende tonen van een Spaanse tango. In die stuntelige *pas-de-deux* schuilt de hypocrisie van de Westerse machthebbers: men wil koste wat kost vermijden om het wankele evenwicht van de impasse te verliezen.

Boutros huichelt erop los en doet dat met een brede grijns op zijn gelaat. Ter illustratie een dialoog tussen de VN-secretaris en vredesonderhandelaar **Lord Carrington**, zoals verwoord door Hermann in *Sarajevo-Tango*.

Carrington: 'We moeten 'n nieuwe protestbrief schrijven naar je-weet-wel-wie.'

Boutros: 'Naar de Serviërs? Is al weg! Ik heb nog 'n stapel liggen! Kost niks!'

Carrington: 'Misschien vegen ze er weer hun ... mee af!'

Boutros: 'Natuurlijk! Maar de massa heeft ook recht op illusies, Carrie!'

Politiek satiricus

Dergelijke intermezzo's zijn slechts fragmenten in een doorlopend avonturenverhaal, maar ze vormen zeer zeker de krenten in de pap. Hermann als politiek satiricus, wie had zich dat ooit voor kunnen stellen? VN-soldaten met (blauw)helmen in de vorm van smurfenmutsen zouden, ongeacht het onderwerp, volstrekt ondenkbaar zijn geweest in een reeks als *Jeremiah*.

Dankzij *Missié Vandisandi*, Hermanns vorige (en eerste) Vrije Vlucht-album, wisten we dat hij best met politieke stellingnames naar buiten durft te komen. In dit - overigens weinig geslaagde - album uit 1991 deed hij dat echter vrij ondoorzichtig. Je kon in de opgevoerde dictator de Zaïrese president **Mobutu** herkennen, maar daar had je het wel zo'n beetje mee gehad.

In *Sarajevo-Tango* trekt Hermann daarentegen wèl flink van leer. Het album is een aanklacht die zijn kracht ontleent aan de parodiërende passages. Deze sketches roepen associaties op met de bizarre korte verhalen waarmee **François Boucq** furore maakte. Jammerlijk is het wel dat Hermann er niet in slaagt goed gelijkende karikaturen van de politici in kwestie te tekenen.

De hoofdfiguur in *Sarajevo-Tango* is geen karikatuur, al heeft Svonko Duprez af en toe wel het nodige weg van de ons welbekende Jeremiah. Duprez is een detective die naar Sarajevo is gereisd om Maja, het dochtertje van een welgestelde Zwitserse vrouw, uit de handen van dier ex-man te bevrijden. Deze Luka Eterovic, gezocht door Interpol, verdween met het geld èn het enige kind van zijn vrouw Sylvia. Geen leuke knaap dus. Daar komt nog bij dat Sylvia's huidige – en

Openingspagina's: de toon is meteen gezet.

al even onbetrouwbare – echtgenoot een huurmoordenaar achter Duprez aan stuurt. De ene huurling moet de andere om zeep helpen zodat Sylvia andermaal zonder tegenwerking van haar geld kan worden beroofd.
Het klinkt allemaal erg ingewikkeld, maar Hermann slaagt er moeiteloos in om alle rode draadjes op natuurlijke wijze met elkaar te verbinden. Centraal staat Duprez' speurtocht naar Maja. Alle overige verwikkelingen verstrakken de spanningsboog. Je kunt hooguit aanmerken dat er wel erg veel tegelijk gebeurt, maar daar is *Sarajevo-Tango* nu eenmaal in eerste instantie een avonturenverhaal voor.

Twee werelden

Het heeft iets paradoxaals, een album dat zowel een avonturenverhaal als een politieke parodie herbergt. Dankzij de virtuoze pen van Hermann werkt deze tegenstrijdige combinatie vrij goed. Kleuren scheiden de twee werelden: de situatie in Sarajevo is grauw, terwijl felle tinten kenmerkend zijn voor de absurde scènes met politieke kopstukken (onder wie **Bill Clinton** als saxofonist in een reclamespot voor *the land of the free* en een murmelende **François Mitterrand** op staatsbezoek in Sarajevo).
De kleuren hebben voor Hermann persoonlijk sowieso een belangrijke rol gespeeld bij de produktie van *Sarajevo-Tango*. De tekenaar, die in de jaren tachtig nog met de geniale colorist **Fraymond** samenwerkte, ontdekte een snellere en in eigen ogen fraaiere techniek: direct inkleuren op de originelen. Het is moeilijk om op basis van één album een vergelijking met zijn vroegere werk te trekken. De huidige inkleuring suggereert veel diepte en de lichtinval oogt heel natuurlijk. Daar staat tegenover dat het geheel wat flets overkomt. Misschien dat er na het verschijnen van de eerstvolgende *Jeremiah* meer sluitende conclusies te trekken zijn over Hermann nieuwe inkleurtechniek.
Hermann is overigens uitzonderlijk tevreden over het onderhavige eindprodukt. Hij heeft zelfs durven beweren dat *Sarajevo-Tango* het belangrijkste verhaal is dat hij ooit heeft gemaakt. Dat is overdreven. Wat het verhaal betreft, heeft hij wel eens sterkere staaltjes van vertelkunst laten zien. Het tekenwerk is vakkundig, maar zeker niet het beste dat hij in zijn mars heeft.
Het enige argument ten gunste van zijn statement is dat het hier om een politiek gedurfd werk gaat. Als één van Europa's toptekenaars had Hermann deze stunt niet per se nodig. Hij toont zich dan ook een lefgozer. Die eigenschap was eigenlijk al wel van hem bekend: met *Comanche* en *Jeremiah* verkende hij reeds de grenzen van het stripgeweld en met *De torens van Schemerwoude* verliet hij de platgetreden paden van de conventionele riddervertelling. Het siert de tekenaar dat hij zijn gevoelens omtrent de oorlog in voormalig Joegoslavië durft te laten spreken.

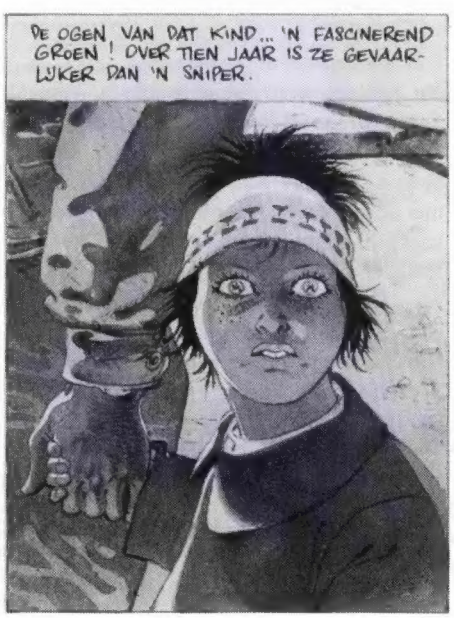

Harde werkelijkheid

Sarajevo-Tango is ingegeven door de berichten die Hermann kreeg doorgefaxt van de stripmakelaar **Ervin Rustemagic**, met wie hij goed bevriend is. Rustemagic zat achttien maanden vast in Sarajevo, met vrouw en twee kinderen. Zijn moeder werd vermoord en zijn huis werd door Servische tanks verwoest. Hermann kreeg van zijn vriend berichten over de Bosnische oorlog die de westerse media niet haalden. De auteur vond dat hij de harde werkelijkheid niet aan de wereld kon onthouden.
In *Sarajevo-Tango* figureert Rustemagic in de persoon van Svonko Duprez' vriend Mihaïlo, een oudere man die in Sarajevo woont. Hermann laat Mihaïlo verbitterd opmerken: 'Toen ze in de lente alles zijn

beginnen (te) vernielen, was ik net met m'n broer in Belgrado aan het bellen. Ik vertelde 'm dat één van hun tanks onder mijn raam de stad stond te beschieten. Hij onderbrak me en zei dat ik me niet moest laten beïnvloeden door de Bosnische propaganda! Ik was dus aan het ijlen.' Met enkele vrienden kreeg Hermann voor elkaar dat Rustemagic veilig kon verhuizen naar rustiger oorden. Tegenwoordig woont de stripagent in het Sloveense stadje Celje.

Hermann heeft met zijn uitgever Dupuis besloten om met *Sarajevo-Tango* daadwerkelijk naar de politici toe te stappen. Exemplaren van het album (in het Engels, Frans of Nederlands) zijn opgestuurd naar talloze staatshoofden, politieke leiders en topmensen van de Europese Gemeenschap, de NAVO en de Verenigde Naties. Zo zal dit stripboek nu liggen op de bureaus van mensen als **Wim Kok**, **koningin Beatrix**, **Helmut Kohl**, **John Major**, **Jacques Chirac**, **Bill Clinton**, **Boutros Boutros-Ghali**, **Willy Claes** (!), paus **Johannes Paulus II** en natuurlijk de hoofdverantwoordelijken in de staten van ex-Joegoslavië. 'Het zou me verbazen als mensen niet boos worden door de manier waarop ik de Serviërs en de blauwhelmen afschilder', zei Hermann dit jaar tegen *ZozoLala*.

NU ZIJN ZE DAAR. HONDERDEN KANONNEN STAAN ER IN DE HEUVELS ... NAAST HUN DODENKAMPEN. HET ZUIVERE FAS !
EN HEBBEN WE GELOOFD DAT WESTEN DIT NIET ZOU EN GEBEUREN MET AL HUN GER NOOIT MEER, NA NAUTZ EN MEER VAN DAT GEDAAS

Internet

Anno 1995 schijn je het niet te kunnen maken om met het verzenden van boodschappen de digitale snelweg te negeren. Uitgeverij Dupuis vulde dan ook een pagina op het World Wide Web in met informatie over *Sarajevo-Tango*. (Voor de liefhebbers: je moet zijn op *http://www.best.be/sarajevo*.) Voegt deze informatie op het Internet veel toe? Nee. Je leest het één en ander over de ontstaansgeschiedenis van het album, maar daarover kun je beter bij Hermanns voorwoord te rade, in het boek zelf. Verder zijn de eerste twaalf pagina's en de cover oproepbaar - ook dat is alleen leuk voor wie de strip niet heeft.

Al met al wordt alles je nogal voorgekauwd op de Internet-pagina's. Werkelijk interessant zijn de drie beschikbare fragmenten van interviews met Hermann, die je op een geavanceerde computer in beeld kunt krijgen. Voor wie hier niet in slaagt, zijn de opmerkingen te lezen in het Engels of het Frans. Een citaat: 'It was my way of attacking the cowardliness of our wonderful, so-called *democratic* countries: the indifference, the cynicism, the hypocrisy and the debasedness. I have to say (that) there are certain people I would actually like to urinate on. This story will also reveal things about the ugly side of the U.N. which have not, in fact, been picked up by the official news bulletins, the radio and the television', aldus de tekenaar.

De maatschappijkritiek van Hermann wordt verbeeld door politieke kopstukken die voorzichtig de tango dansen en door stuntelende blauwhelmen die eruit zien als smurfen. Vanwege zijn fanatisme danst ook de auteur zelf af en toe een beetje stuntelig uit de maat. Hij wilde met dit album heel veel tegelijk en slaagde in alles een beetje. In een oorlogssituatie kun je je geen misstap veroorloven, maar in een stripalbum kan dat gelukkig wel. Wat Hermann ons uiteindelijk voorschotelt, is een boek dat boeit en dat op basis van de boodschap een groot lezerspubliek verdient. Majesteit, heeft U *Sarajevo-Tango* al uit?

Sarajevo-Tango
Hermann
Dupuis 1995
ISBN 90-314-1778-5 (h.k.)
ISBN 90-314-1795-5
Prijs f25 / Bfr.500
f10,95 / Bfr.500
(56 pagina's, kleur, h.k.)
***

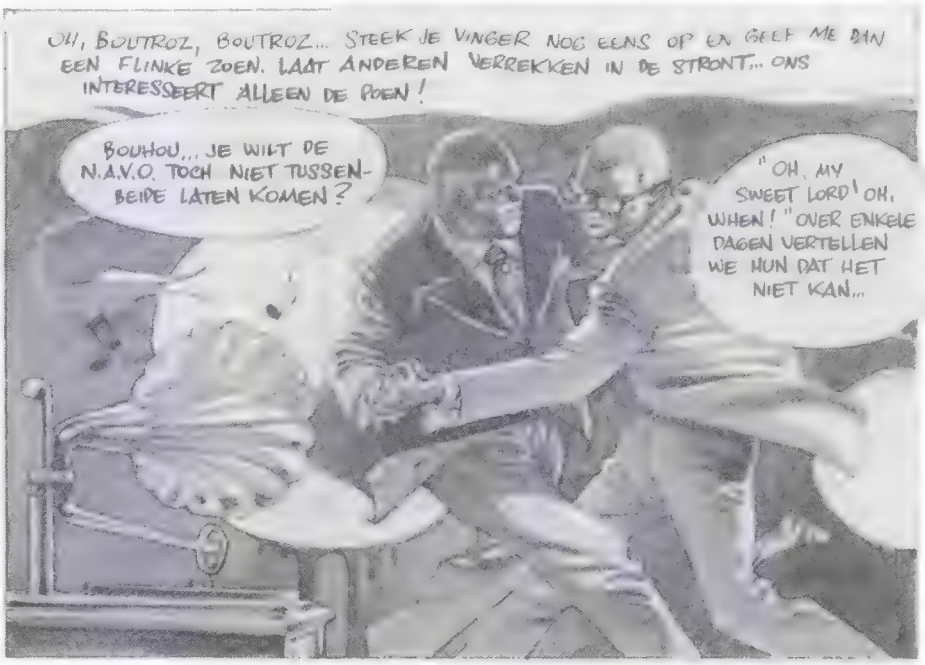
OH, BOUTROZ, BOUTROZ... STEEK JE VINGER NOG EENS OP EN GEEF ME DAN EEN FLINKE ZOEN. LAAT ANDEREN VERREKKEN IN DE STRONT... ONS INTERESSEERT ALLEEN DE POEN!
BOUHOU... JE WILT DE N.A.V.O. TOCH NIET TUSSENBEIDE LATEN KOMEN?
"OH, MY SWEET LORD! OH, WHEN!" OVER ENKELE DAGEN VERTELLEN WE HUN DAT HET NIET KAN...

Beren scoren altijd goed als knuffel. Op en top Brits zijn *Paddington, Rupert* en *Winnie de Poeh*. Maar net zo populair bij ons zijn *Bolke de Beer, Beertje Colargol* en Kapitein Brom uit *De Bereboot*. Maar het pluchen kameraadje van Christopher Robin Milne heeft een speciale plaats weten te veroveren in de kinderliteratuur.

Hoe Poeh-beer poen-beer werd

door
ARNEL LEFEVERE

De schrijver **Alan Alexander Milne** werd geboren in 1882 in Londen. De redelijk saaie Brit wilde eigenlijk herinnerd worden als een auteur van ernstige romans maar het toeval wilde anders. Hij schreef jarenlang voor het satirische blad *Punch*, maar na de Eerste Wereldoorlog vroeg een vrouwelijke collega hem of hij kindergedichten wilde schrijven voor haar nieuwe tijdschrift. Eerst zag Milne dat niet zo zitten maar schoorvoetend maakte hij toch wat versjes die geïnspireerd waren op zijn driejarig zoontje **Christopher Robin**. Het werd een groot succes en in 1926 volgde, na nog een gedichtenbundel, weer een boek over Christopher Robin. Dit keer was het een prozaverhaal over een knuffelbeer. De beer bestond echt en was ooit een verjaardagscadeautje geweest van de echte Christopher Robin. Het jongetje noemde het beertje eerst Edward. Maar na een bezoekje aan de Londense Zoo was het jongetje zo gesteld geraakt op een echte Amerikaanse beer die daar zat (met de naam Winnie) dat hij Edwards naam veranderde. Iets later kwam hij een zwaan tegen die Poeh heette en prompt plakte hij die naam achter 'Winnie'. Zo ontstond de naam van de beroemdste beer ter wereld. Over het tussenvoegsel *de* heeft Milne echter nooit een duidelijke verklaring weten te geven.

De schrijver begon nog meer verhalen te verzinnen over de knuffeldieren uit de kamer van Christopher Robin. Er verschenen twee boeken. In het Nederlands zijn ze onder andere gebundeld als *De wereld van Poeh*. De schrijfstijl is niet echt soepel of helder zodat het vermoeden rijst dat het boek eigenlijk niet voor kinderen werd geschreven. Er zit geen eenheid van tijd of plaats in. Kinderen moeten toch al een bepaalde rijpheid hebben om te ontdekken dat er een draad in zit. Het boek vertelt het wat warrige verhaal over de betoverende wereld van een jongetje en zijn lievelingsknuffel. Ze wonen in het Honderdbunderbos. Het is er Soms Heel Gezellig en Soms Heel Gevaarlijk.
In het tweede deel van de bundel (het boek *Het huis in het Poeh-hoekje*), lees je over een huis, of iets wat er op lijkt, want het is helemaal gemaakt van takken en knoesten. Maar de melancholische Iejoor zou nergens anders willen wonen dan in dat duistere hoekje. Alle dieren komen er op bezoek. Ook Teigetje, een nieuw dier in het tweede deel van het boek, al is het voor hem eerst nog een beetje wennen in dat grote bos. Het rubberen beest werd speciaal gekocht door vader Milne; meer om een nieuw karaktertje te kunnen introduceren dan om zijn zoon Christopher een plezier te doen. De sfeervolle pentekeningen bij de verhalen werden in 1926 gemaakt door **Ernest H. Shepard**, toentertijd cartoonist bij *Punch*. In 1958 maakte hij ook kleurtekeningen voor een nieuwe uitgave van het boek. Van die tekeningen maakte **Walt Disney** in 1966 vier schattige tekenfilmpjes. Poeh zou na Mickey Mouse wereldwijd de best verkochte Disneyfiguur worden. Toch zou het toen bij die vier filmpjes blijven. Het eerste was *Winnie de Poeh en de honingboom*. En in 1968 won Disney een Oscar voor *Winnie de Poeh en de waaibomen*. Ondertussen zijn ze bij Disney van gedachten veranderd en worden weer aan de lopende band Poeh-filmpjes gemaakt voor op de tv.

Voor wie niet vertrouwd is met de karakters: Janneman Robinson is de Nederlandse naam voor Christopher Robin. Hij heeft in zijn slaapkamer een kist vol knuffeldieren. En met hen beleeft hij een hoop avonturen. Hij verzint de gekste dingen. Winnie is zijn beste maatje. Die beer speelt eigenlijk de hoofdrol. Hij lijkt op een klein jongetje: hij is nog niet erg slim – en dat weet hij – maar hij is zeer lief en behulpzaam. Hij is altijd opgewekt en hij weet zich steeds weer de gekste dingen op de hals te halen. Vaak draait het verkeerd uit maar het komt altijd weer goed (meestal meer door toeval dan door Winnies ingrijpen). Iedereen houdt van hem want hij is 'de allerbeste vriend die je je kunt voorstellen'. Knorretje, het schattige biggetje, vindt het altijd moeilijk om moedig te zijn, omdat hij zo klein is. Toch staat hij altijd klaar om iedereen te helpen. Hij bewijst door zijn daden dat zelfs de allerkleinste persoon groot kan zijn. Hij heeft een heel speciale vriendschapsband met Poeh. Teigetje loopt altijd hard van stapel en stuitert door het leven. Hij is altijd goed gehumeurd en zit boordevol energie. Hij werd geboren voor het plezier. Hij loopt altijd over van levenslust maar op een lompe manier. Iejoor, de weemoedige en ietwat sombere ezel, denkt altijd over

alles na. Soms is hij een beetje triest. Hij ziet de dingen niet altijd even rooskleurig als zijn vrienden. Hij is erg gevoelig voor allerlei kleine dingen. Roetje, het nieuwsgierige kangoeroetje, grijpt elke kans aan om met de anderen mee te gaan op avontuur. Hij is dol op Teigetje, die hij steeds wil imiteren, vaak tot groot jolijt van zijn moeder Kanga. Kanga is de typische moederfiguur en is altijd heel bezorgd om de inwoners uit het Honderdbunderbos. En dan is er nog Uil, die overal raad op weet. Hij is erg wijs maar hij kan niet sgrijven. Hij doet maar alsof en denkt dat iedereen hem gelooft. En konijn is een bezig baasje (of is 't een bazig beestje?), een spring-in-'t-veld die de zaken altijd onder controle wil hebben. Soms is hij wat ongeduldig, en soms wat drammerig maar hij is altijd leuk om mee op stap te gaan. Een leuk detail: één diertje hebben ze bij Disney verzonnen: Gopher. En iedere keer als de mol in beeld komt, zegt hij dan ook netjes, bij wijze van grap: 'Ik kom niet in het boek voor, hoor'. Voor de rest zitten de filmpjes heel dicht bij de boeken, al zijn ze chronologisch een beetje door mekaar gehusseld. Ze zijn niet in een typische Disney-stijl getekend maar de kenmerkende Engelse stijl van Shepard werd aangehouden.

En ook de verhalen komen bijna woordelijk uit de boeken. **Ollie Johnston**, Disney-animator van onder andere Poeh en Knorretje, daarover: 'De bedoeling was om zo dicht mogelijk bij de originele tekeningen te blijven. Poeh, Knorretje en Janneman Robinson zijn exact zoals bij Shepard. Uil en Konijn zijn meer Disney-figuren. Als een boekillustrator tekeningen maakt, doet hij precies wat hij wil. Hij gebruikt pen en inkt. Met schaduwen die wij niet kunnen maken. Shepard tekende wat hem uitkwam maar voor animatie wordt het moeilijk om de karakters precies hetzelfde te houden. Een voorbeeld: we hebben eindeloze discussies gehad over de ogen van Poeh. Moest hij met zijn ogen kunnen knipperen, en moest hij poppe-oogjes krijgen? Het leek ons het beste dat zijn snoetje redelijk zacht zou

zijn, zodat je 't toch iets van expressie kon geven.'

Wat was het leukste aan de korte Poeh-filmpjes?

'Wel... het zijn duidelijk omlijnde karaktertjes. Precies afgebakend en duidelijk. Heel anders dan alles wat we ooit tevoren hadden gedaan. Poeh bij voorbeeld sprak vaak tegen zichzelf en Knorretje stelt zijn vragen altijd op een heel omslachtige, onrechtstreekse manier. Eigenlijk zijn het wezentjes met 'een klein brein'. Ik herinner mij dat we grapjes maakten. Als we hulp nodig hadden, zeiden we tegen onze collega's: 'kun je mij alsjeblieft helpen met deze tekening want ik ben maar een animator met een klein brein.'

Wat vindt u ervan dat de vier korte Poeh-films op video te koop zijn?

'Het is zo moeilijk om literatuur om te zetten naar tekenfilm, maar we hebben gewoon het boek als stijlmiddel gebruikt. In de filmpjes lees je gewoon mee in de boeken van Milne. Dat is nu net het charmante. Het is bovendien belangrijk voor kinderen dat ze kennis maken met een lievere wereld; een wereld waarin voor ons onbelangrijke dingen toch heel belangrijk zijn. Ik ben blij dat ik aan Poeh heb meegewerkt. Als ik kinderen enthousiast hoor praten over de filmpjes, krijg ik een warm gevoel, en zeg ik: 'dat heb ik gedaan'.'

De vier vertederende video's zijn nu weer volop te koop. Volgens Disney is dat omdat Poeh-beer 70 jaar oud zou zijn. Vorig jaar klopte dat, en toen werden ook de originele Engelstalige banden extra onder de aandacht van het publiek gebracht. De Nederlandstalige markt komt een jaar achterop. De video's verschenen tussen 1985 en 1989 al in de reeks *Disney's Mini Classics*. Ze kregen nu enkel een nieuwe cover en de PR-mensen van Disney zwijgen in alle talen over het feit dat dit geen nieuw materiaal is.

Winnie de Poeh en een dag voor Iejoor
Winnie de Poeh en de honingboom
Winnie de Poeh en de waaibomendag
Winnie de Poeh en het mooiste van Teigetje

Buena Vista 1995
Bestelnummer
3003216 (Iejoor)
3004916 (Honingboom)
3006316 (Waaibomendag)
3006416 (Teigetje)
Prijs ƒ19,95 / Bfr.399 per band
(±25 minuten, Alle leeftijden)
****

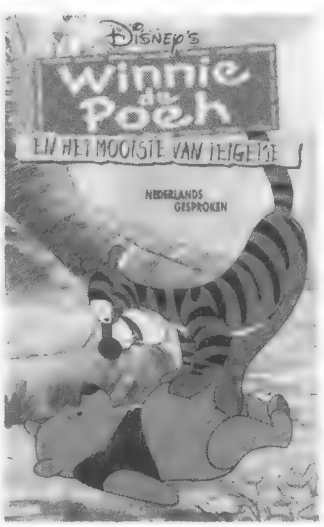

OLIVIER WOZNIAK

KOLONIALISME IN CONGO

Onlangs deed Olivier Wozniak **van zich spreken omdat het vijfde deel van zijn serie** *Alice en Leopold* **door Het Stripschap genomineerd was voor het beste album van het jaar 1995 in de categorie oorspronkelijk buitenlands. Vlak voordat zijn nominatie bekend werd sprak Stripschrift met hem in zijn woonplaats Luik. De gelegenheid om tegelijkertijd met** Magda Seron **te spreken was te mooi om voorbij te laten gaan. Want niet alleen deelt zij met Wozniak tafel en bed, zij delen ook dezelfde scenarist,** Denis Lapière. **Met hem maakt zij de strip** *Charly* **voor Dupuis. Onderstaand dubbelinterview is het resultaat.**

Volgens je moeder was je voorbestemd om architect of industrieel tekenaar te worden. Wat is er misgelopen?

Olivier Wozniak: Net als alle andere moeders wilde zij liever dat zoonlief een serieus beroep zou uitoefenen. Maar ik teken al van kindsbeen af en ik heb mijn zin doorgedreven. Tegenwoordig heeft de Sint Lucas Academie in Luik een stripafdeling, maar in mijn tijd bestond die nog niet. Na de middelbare school heb ik er drie jaar illustratie gevolgd. Iedere vrijdagmiddag was er voor de liefhebbers een atelier striptekenen. Omdat het geen verplichte cursus was, zaten er alleen gemotiveerde mensen. Daar maakten we ons fanzine *Oufti*. We schreven niet over tekenaars en deden geen interviews. Wij waren egocentrisch (lacht). We publiceerden onze eigen strips. Het was een soort dagboek, een kladschrift voor onze ideeën. De opzet was heel bescheiden. We wisten maar al te goed dat we slechts amateurs waren. We verheugden ons erover dat ons werk gedrukt werd, want fotokopieën hadden toen niet de kwaliteit van nu. We kregen zelfs reacties van lezers. Dat gaf ons extra motivatie.

We brachten het blad zelf aan de man. Elk met een stapeltje onder de arm gingen we van deur tot deur. Het blad werd

door

JEAN-MARIE MIEVIS

ook verkocht in enkele stripwinkels in Luik, Brussel en Parijs.

Heeft je opleiding aan Sint Lucas haar nut bewezen?

Om eerlijk te zijn, moet ik zeggen dat ik meer geleerd heb op de middelbare school dan tijdens mijn hogere opleiding. Op school leerde ik veel nuttige dingen die me later als striptekenaar goed van pas kwamen: perspectief, inkten, anatomie en dergelijke. Destijds had ik er een grondige hekel aan, maar later heeft het zijn vruchten afgeworpen.

MAGDA

SPEELGOED VOOR VOLWASSENEN

Je werkte eerst in de reclamesector. Waarom ben je naar de strip overgestapt?

Magda Seron: Reclamewerk deed ik enkel om den brode. Mijn echte passie was de strip. Ik las ontzettend veel strips, maar zelf had ik nog nooit een echte strip getekend. Wel eens een incidenteel probeersel, bedoeld om mezelf te vermaken. Op een festival ontmoette ik **Edouard Aidans**. Hij was op zoek naar medewerkers. Ik deed een test en werd aangenomen.

Wat was je taak in de studio Aidans?

Voor het tijdschrift *Vers l'avenir* tekende ik enkele strips met een prehistorisch personage, een beetje in de aard van *Toenga*. Dat was zowat mijn proefstuk. Ik maakte ook teksten en decors voor Toenga, maar mijn voornaamste opdracht was het inkten. Met een collega-tekenaar die ook voor Aidans werkte – **Chris Lamquet** – heb ik een verhaal van 52 pagina's gemaakt, getiteld *François Silence et Louise St-Louis*. Het is verschenen in het tijd-

door

JEAN-MARIE MIEVIS

schrift *Tremplin*. Toen de publikatie halverwege was, zijn we ons bij uitgeverij Lombard gaan voorstellen. Zij toonden interesse, maar uiteindelijk hebben we andere personages voor hen gecreëerd. Dat waren *Maria en Giel*. Deze reeks werd na vier delen stopgezet. Waarschijnlijk voldeed de verkoop niet aan de verwachtingen.

Zeefdruk voor een ex libris.

Waren er tekenaars die toen een belangrijke invloed op je uitoefenden?
Als ik namen noem, zal ik er zeker een paar vergeten. Net als iedereen las ik *Kuifje*, *Johan en Pirrewiet*, *Guus Slim* en later **Moebius** en **Tardi**. Maar als ik één tekenaar moet noemen die me de smaak van de technisch perfecte tekening en van de enscenering heeft bijgebracht, dan is dat **Hermann**. Ik was enorm onder de indruk van *Bernard Prince* en nog meer van *Comanche*. Ik heb nooit de bedoeling gehad Hermann te kopiëren, maar hij is ongetwijfeld de tekenaar die ik het meest heb bekeken en bestudeerd. Hij was voor mij van doorslaggevende invloed.
Tegenwoordig bekijk ik zijn strips nog wel, maar ik lees ze echter niet meer met die passie van vroeger. Hij beïnvloedt me helemaal niet meer.

Wat heb je gedaan vóór Alice en Leopold?
Ik heb drie strips gemaakt. Eerst *Hypster Kowalsky* voor uitgeverij Futuropolis. Dat was een strip in de stijl van *Métal Hurlant*, Tardi en Moebius. Daarna een album in de Bulldog-reeks – *De zwarte methode* – en het album *God ziet mij* bij uitgeverij

Lees verder bovenaan pagina 20

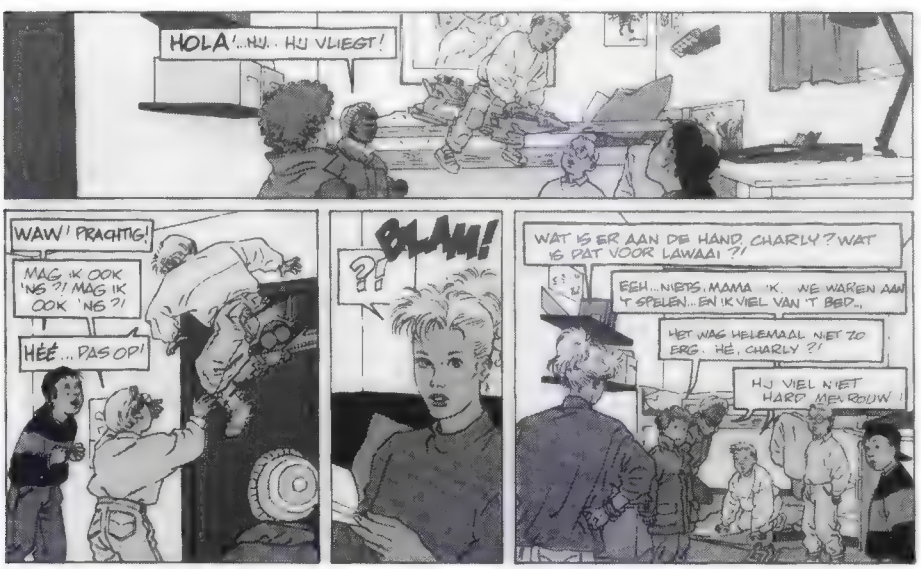
HOLA!..HU.. HIJ VLIEGT!
WAW! PRACHTIG!
MAG IK OOK 'NS?! MAG IK OOK 'NS?!
HÉÉ... PAS OP!
BLAM!
WAT IS ER AAN DE HAND, CHARLY? WAT IS DAT VOOR LAWAAI?!
EEH... NIETS, MAMA :K. WE WAREN AAN 'T SPELEN... EN IK VIEL VAN 'T BED...
HET WAG HELEMAAL NIET ZO ERG, HÉ, CHARLY?!
HIJ VIEL NIET HARD MEVROUW!

Charly en z'n ruimteschip.

Daarna volgde Charly.
Ik wilde graag een nieuwe serie maken. Liefst iets in het fantastische genre, maar ik had geen idee wie die serie voor mij zou kunnen schrijven. Ik had contact opgenomen met **Van Hamme** en **Makyo**, maar ze hadden geen van beiden tijd. Of misschien waren ze totaal niet geïnteresseerd in mij (lacht). Dat durf ik niet met zekerheid te zeggen.
Denis Lapière heb ik leren kennen via **Olivier Wozniak**. Hij vertelde me een verhaal over een kind en een stuk speelgoed. Ik was er meteen weg van.

Charly **lijkt me niet direct een typische Dupuis-strip.**
Aanvankelijk was hij bedoeld voor uitgeverij Les Humanoïdes Associées, die een nieuwe collectie zou beginnen. Toen die plannen op de lange baan geschoven werden, hebben we ons tot Dupuis gewend. Ze aarzelden wel, want realistische strips waren niet bepaald hun *cup of tea*, maar net op dat ogenblik startten ze hun collectie Spotlight en daarin paste Charly perfect.

In het tweede deel sterft Charly's vader. Een beetje een ongewoon voorval voor een strip.
Het was juist onze bedoeling dat de lezers zich zorgen gingen maken. Onze personages zijn geen superhelden. Het zijn gewone mensen en dan kan zoiets natuurlijk gebeuren. Als je op voorhand weet dat er niks kan mislopen, kan er ook geen sprake zijn van spanning.

Is Charly een kinderstrip?
Nee. Hij was bedoeld voor volwassenen en adolescenten, al voelden heel wat kinderen zich door ons verhaal aangesproken. In het begin was het moeilijk het publiek te overtuigen dat dit een strip voor volwassenen is. De voorkaft van het eerste deel was blijkbaar misleidend. Iedereen dacht dat het om een kinderstrip ging. Hoe verder het verhaal evolueert, hoe minder het zich tot kinderen richt, alhoewel veel kinderen het blijven lezen en er ook van houden. Kinderen identificeren zich met Charly. Hij is een kind met veel problemen. Veel van zijn

Lees verder op pagina 20

WOZNIAK

Loempia. Dat waren strips in de typische jaren '50 stijl, in de aard van **Serge Clerc**. Niet bijster origineel, maar er heerste toen een revival van de fifties en ik volgde gewoon de trend. Ik schreef al mijn scenario's zelf. Pas sinds *Alice en Leopold* doe ik beroep op een scenarist, **Denis Lapière**.

Was het moeilijk om plots met een scenarist samen te werken?
Met Lapière wel (lacht). Het belangrijkste is dat je allebei op dezelfde golflengte zit en hetzelfde doel voor ogen hebt. Het scenario moet de tekenaar bevallen en hem aanzetten tot het maken van mooie beelden. Maar de scenarist moet zich natuurlijk evengoed in het tekenwerk terug kunnen vinden. Het is net als bij een huwelijk. Je moet elkaar begrijpen en bereid zijn water bij de wijn te doen. De verstandhouding met Denis is uitstekend. Onenigheden zijn er tussen ons nog niet geweest.

Hoe is die samenwerking met Lapière tot stand gekomen?
Hij belde me op met de vraag of ik met hem wou samenwerken. Ik liep er niet echt warm voor om de eenvoudige reden dat ik mijn scenario's zelf schreef en ik me daar goed bij voelde. Toch hebben we samen een proefstrip gemaakt. We merkten dat we het goed met elkaar konden vinden en besloten samen verder te gaan. Die proefstrip heette *Le Chinois*. We zijn ermee naar alle uitgevers gestapt, maar niemand wou er van weten. Enkel Dupuis toonde interesse. Ze vonden onze strip wel goed, maar voor hen niet geschikt. In die periode wilden ze het weekblad *Robbedoes* verjongen, daarom vroegen ze ons iets voor kinderen te maken. Zo is *Alice en Leopold* ontstaan.

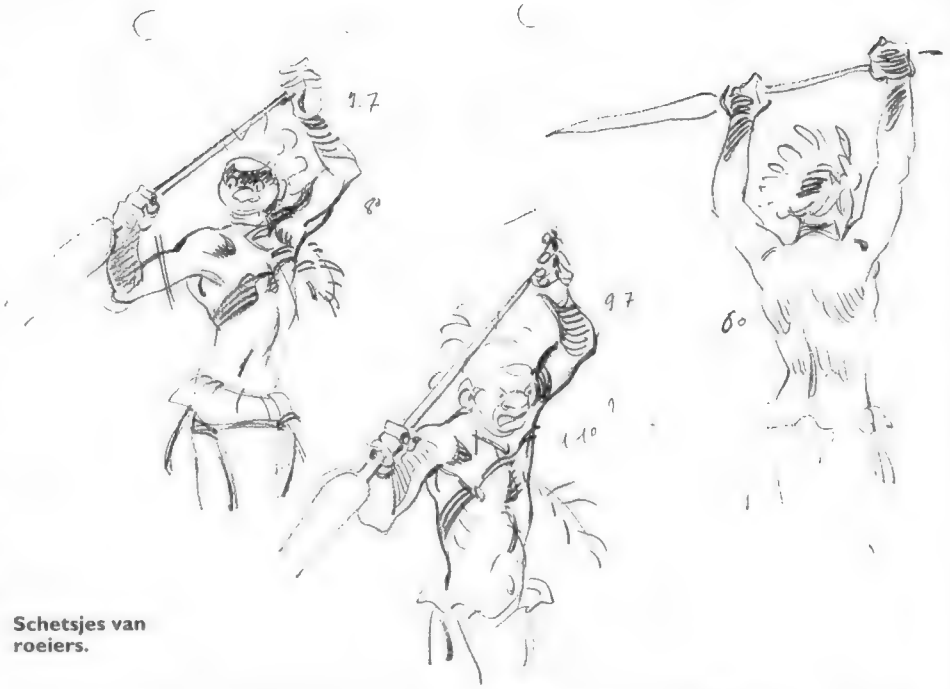

Schetsjes van roeiers.

Denis kwam met het idee. Als kind had hij een oom die in Congo woonde. Tijdens de vakantie kwam die op bezoek en bracht allerlei exotische spullen mee die de kleine Denis aan het dromen brachten: pijlen, maskers enzovoorts. Toen Dupuis ons dus vroeg voor een kinderstrip, wilde Denis zijn eigen kinderdromen hervatten. Zijn voorstel was de kinderen van nu te laten wegdromen met de verhalen van weleer. Ik was meteen gewonnen voor het idee. Ik vond het perfect.

MAGDA

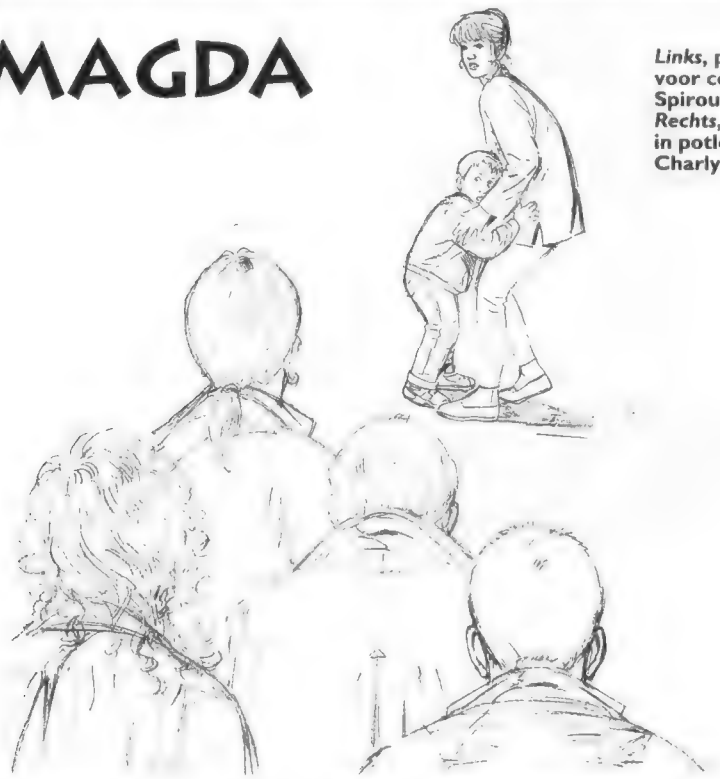

***Links*, potloodschets voor cover van Spirou.**
***Rechts*, paginaopzet in potlood voor Charly.**

leeftijdsgenootjes zouden op exact dezelfde manier reageren. Vooral jongens worden aangetrokken door het dynamische van het verhaal. En ze willen allemaal net zo'n ruimteschip als Charly. Natuurlijk zijn er dingen die hun petje te boven gaan, maar dat is voor hun onbelangrijk. Het gaat hen om Charly en zijn ruimteschip, Kapitein Bliksem. De rest laat hen koud. Ook al gaat het er soms zeer gewelddadig aan toe en dat is niet echt aan te raden voor kinderen, denk ik.

Heb je nooit enige problemen gehad met al dat geweld in het verhaal?
Tot nu toe heb ik daar geen kritiek op

Deelde de uitgever meteen jullie enthousiasme?
Nee. Een uitgever overtuigen is altijd ontzettend moeilijk. Het was een werk van lange adem. Denis moest zijn scenario's voortdurend herzien en ik mijn tekeningen. Maar zo zijn nu eenmaal de regels van het spel. Om kandidaat-tekenaars moed in te spreken wil ik zeggen, dat tussen het moment dat ik de uitgever mijn eerste pagina's toonde en het moment dat die uitgever besloot een kort verhaal in *Robbedoes* te publiceren, één jaar is verlopen. Een lang jaar waarin ik elke maand naar Dupuis ging om dingen aan te passen en om te werken. Hoeveel verschillende versies ik heb getekend, weet ik niet meer. Aanvankelijk hadden Alice en Leopold heel andere gezichten. Ook de tekenstijl was totaal anders. Jammer genoeg weet je nooit op voorhand of iets goed is en zal aanslaan bij het publiek. En naarmate je technisch beter wordt, vind je wat je een paar maanden voordien gedaan hebt slecht en vraag je je af: 'Hoe heb ik in hemelsnaam zoiets durven tekenen?'.

Het Afrika van de jaren '20 is een weinig voor de hand liggend decor voor een strip.
Dat speelde juist in ons voordeel. We

Lees verder op pagina 22

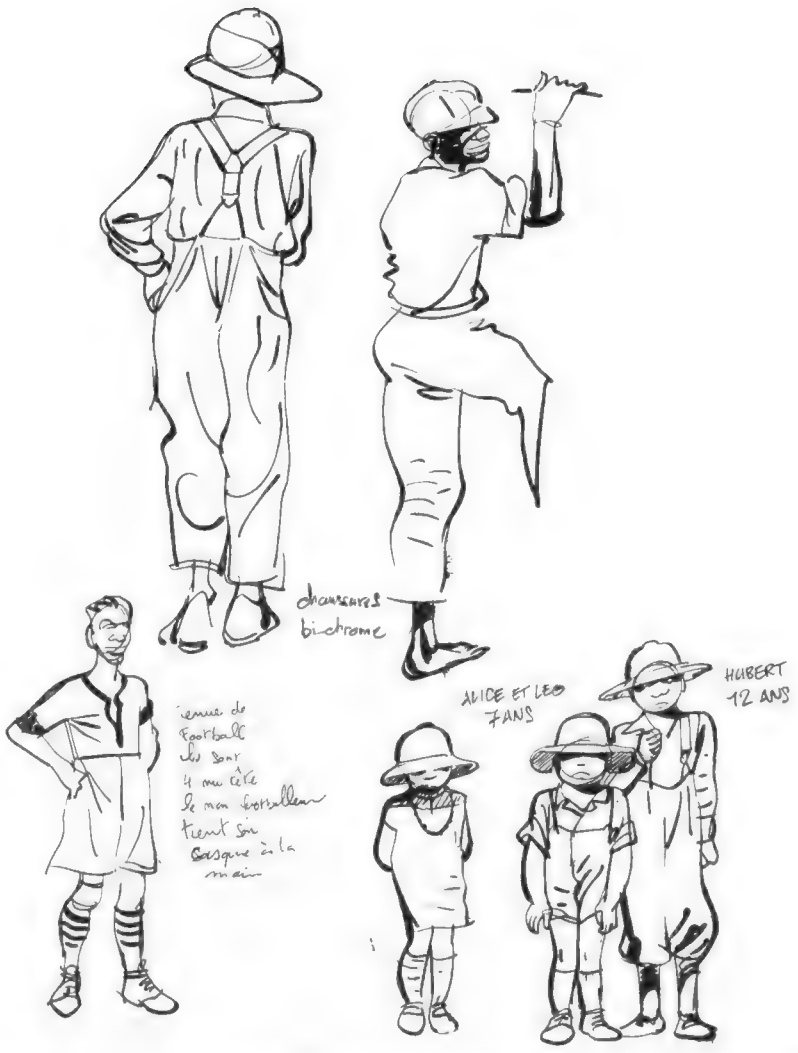

gekregen. De enige problemen die ik heb ondervonden, waren op tekentechnisch vlak: hoe ik de militairen en de helikopters moest tekenen. Teveel geweld is nooit goed. Je mag niet overdrijven. Maar het is niet zo dat kinderen persé gewelddadige dingen gaan doen, omdat ze dat op tv gezien hebben of in een strip. Daarbij spelen heel andere factoren een rol: drugs, armoede, opvoeding, levenswijze.

Is Charly **een strip met een boodschap?**
(lacht) Dat is een moeilijke vraag hoor. Dat zou je Denis moeten vragen. Daarover kan ik niks zeggen.

Is er een einde voor Charly voorzien?
Nee. We weten niet precies hoeveel delen nog zullen volgen. Het is ook voor ons een verrassing, omdat we het einde van de cyclus niet kennen. Dat hangt van onze inspiratie af.
Momenteel werk ik aan deel zes. Het speelgoed is nog steeds zoek. Er is een moordenaar die geheimzinnige moorden pleegt. Charly ziet in zijn dromen de moorden die gaan plaatsvinden. Catherine wordt zich daar stilaan van bewust en gaat op zoek naar de moordenaar. Meer kan ik niet verklappen.

Je tekenstijl doet erg zacht aan. Heb je altijd zo getekend?
Ik heb altijd een simpele, lineaire tekenstijl gehanteerd. Alleen in de periode dat ik voor Aidans werkte, tekende ik anders. Door mijn tekeningen zo zuiver mogelijk te houden, probeer ik een eigen stijl te vinden. Ook de inkleuringen zou ik graag zelf doen, maar het vergt ontzettend veel tijd. Met het inkleuren van een album ben ik al gauw twee maanden zoet. Tekenen neemt werkelijk al mijn tijd in beslag.

Je woont samen met een andere tekenaar, *Olivier Wozniak*. Is er sprake van enige onderlinge beïnvloeding?
Ik denk niet dat we mekaar echt beïnvloeden. Daarvoor zijn onze stijlen veel te verschillend. We vragen mekaar wel eens om advies, maar daar blijft het bij.

Krijg je nooit zin zelf je scenario's te schrijven?
Nee. Ik zie mezelf als tekenares, niet als scenariste. Dat zijn twee totaal verschillende beroepen. Schrijven moet je in je hebben. Het is niet zomaar een bevlieging of iets dat je improviseert. Tenzij je een compleet auteur zou zijn, die zowel schrijft als tekent. Maar dat is voor mij niet weggelegd. Ik kies mijn scenarist. Het staat me daarbij vrij een verhaal te weigeren of aan te nemen. En de samenwerking met Denis bevalt me zeer goed.

(Data-entry: Michiel Vleer)

begaven ons op onontgonnen terrein. Het leek ons beter iets over Afrika te maken dan de zoveelste westernreeks. De jaren '20 hebben we gekozen omdat er toen nog sprake was van avontuur en omdat de zwarte stammen nog een zekere echtheid hadden. Hun levenswijze en hun cultuur waren nog niet beïnvloed door de blanken. Nu zijn de Afrikanen verwesterd en hebben ze veel van hun tradities verloren.

Jullie schuwen de slechte kanten van het kolonialisme niet. Zoiets als de neger met de afgehakte hand (uit De vallei de groene stenen**) zie je niet in elke kinderstrip.**
Uit eerlijkheid voelen we ons verplicht zoiets te tonen, want het is nu eenmaal echt gebeurd. Zonder het kolonialisme in een slecht daglicht te willen stellen, hopen we dat de lezer zich vragen gaat stellen bij dat kolonialisme. Wij willen beide kanten tonen, de westerse en de Afrikaanse, zonder partij te kiezen. Dat laten we aan de lezer over.

Alice en Leopold zijn dan wel de hoofdfiguren, vaak spelen ze slechts een minuscule rol. Vandaar waarschijnlijk dat ze nooit eenzelfde populariteit zullen behalen als bij voorbeeld Suske en Wiske.
Wij hebben ervoor gekozen dat ze geen helden zijn, maar gewone kinderen. Figuren als Suske en Wiske ontspringen uit een zeer oud concept, uit een tijdperk waarin strips niet realistisch waren en iedereen fantastische avonturen naar hartelust kon beleven. Alice en Leopold doen niks spectaculairs. Dat was onze keuze vanaf het begin.

Jijzelf hebt een voorliefde voor het personage van de kleine Christophe.
Ja, en ik zou hem graag een grotere rol toebedeeld willen zien. Dat dit tot nu toe nog niet gebeurd is, hangt helemaal van Denis af. Hij beslist daarover. Christophe symboliseert mijn dromerige kant, het fantastische. Hij droomt van de gebeurtenissen die gaan komen. Misschien is het gewoon toeval of misschien is hij wel een medium. Dat laat ik aan de verbeelding van de lezers over.

Kun je het ontstaan van een album wat toelichten?
Denis komt met een idee aandragen in de vorm van een synopsis. Als ik die goed vind, geef ik hem groen licht en kan hij het scenario helemaal uitschrijven. Ik krijg steeds het volledige scenario voor ik ook maar één pagina begin te tekenen. Dat is een kwaliteit van Denis die ik ten zeerste op prijs stel. Sommige scenaristen geven je twee pagina's en als je die getekend hebt, moet je hen bellen of ze alstublieft het vervolg willen zenden.

Het scenario lees ik altijd zeer aandachtig. Ik leer het bijna uit m'n hoofd. Bij elke pagina noteer ik welke documentatie ik nodig zal hebben en waar ik die precies kan vinden. Dat werk kost me een hele dag, maar zo spaar ik achteraf heel wat tijd uit. Vervolgens maak ik een découpage, die ik ter controle naar Denis stuur. Dan kan het eigenlijke tekenen beginnen. Dat gaat trouwens steeds sneller. Meer en meer slaag ik erin een houding bij de eerste keer correct op papier te zetten. Dat is noodzakelijk, want als striptekenaar moet je snel werken.

Het kleurgebruik doet denken aan oude avonturen- en sprookjesboeken van weleer.
Dat is een gewild effect. Deze reeks heeft een retro-aspect. Daar moeten we bij de inkleuring rekening mee houden. Vandaar dat we geen moderne, schreeuwerige of fluorescerende kleuren gebruiken, maar ouderwetse, zachte sepia-kleuren. Ik denk trouwens dat het licht in Afrika eerder geelachtig is, maar zeker weet ik dat niet. Ik ben namelijk nog nooit in Afrika geweest. Ik probeer Afrika weer te geven zoals ik me dat voorstel aan de hand van de documentatie, die ik erover heb. Het zou natuurlijk beter zijn als ik er naar toe zou kunnen gaan, maar voorlopig is dat onmogelijk.

Wat zijn volgens jou de eigenschappen van een goede kinderstrip?
Een goede strip – om het even of dat nu een kinderstrip is of niet – moet in de eerste plaats eerlijk zijn. Hij moet uit het hart komen en niet om louter commerciële redenen zijn gemaakt. Een strip mag niet demagogisch of hypocriet zijn. Maar bovenal: een strip moet leesbaar zijn. De lezer moet de auteur kunnen begrijpen. Strip is tenslotte een vorm van communicatie.

Maar gaat het hier niet eerder om een vorm van éénrichtingsverkeer?
Precies daarom zijn signeersessies interessant. Jammer genoeg komen er vaak alleen handtekeningenjagers die niet in de strips geïnteresseerd zijn, maar enkel in de krabbel. Ik probeer bij een signeersessie met echte lezers in contact te komen en als dat lukt, kan ik tevreden naar huis. Dat is het echte doel van zo'n sessie. De tekening is een bijkomstigheid en dient enkel en alleen als een soort chronometer, zodat elke lezer min of meer dezelfde tijd krijgt toegemeten voor een babbel met de auteur. Ik wil graag weten wat de reacties zijn van mijn lezers, wie hun lievelingspersonage is, wat hen aanspreekt of stoort enzovoorts. Dat is zeer verrijkend voor mij.

***Marc Wasterlain* klaagde ooit over de slechte promotie van zijn albums. Hij zei dat het niet uitmaakte hoezeer hij zijn best deed; het publiek krijgt gewoon de kans niet om zijn werk te leren kennen.**
We leven blijkbaar in een rare wereld. Als je de mensen niet constant lastig valt met je produkt, kopen ze het niet. Wasterlain zal wel gelijk hebben, want toen Dupuis besloot een gratis cd bij de laatste *Sarah Spits* te voegen, was die in een mum van tijd uitverkocht.
Goedlopende series behoeven niet zoveel promotie meer, die verkopen vanzelf al genoeg. Het zijn de bescheiden reeksen die extra publiciteit kunnen gebruiken, zodat ook zij door een groter publiek gesmaakt kunnen worden. Zelf verwacht ik geen verkoopcijfers van 100.000 exemplaren voor *Alice en Leopold*, maar als mijn werk helemaal niet aan de man zou geraken, zou ik dat zeer frustrerend vinden.

***Er doen geruchten de ronde als zou* De dans van de poko het laatste album zijn. Dupuis zou de reeks willen stopzetten.**
Voorlopig moet ik je het antwoord schuldig blijven. De beslissing berust bij de uitgever en die verandert om de haverklap van gedachte. De verkoopcijfers zijn niet buitengewoon, maar de reacties op het laatste album zijn zo goed, dat de uitgever weer aan het twijfelen is. Ik zou natuurlijk niets liever willen dan met deze reeks verder te gaan.

(Data-entry: Michiel Vleer)

DR VUIST
WIE SCHETST DR VUISTS VERBIJSTERING TOEN WAGENAAR, ZIJN ASSISTENT, BIJ 'T JAARVERSLAG 1995 OP DE PROPPEN KWAM MET de Nucleaire Huisvrouw?
Aart Clerkx.
BATAILLE, DERRIDA EN FUKUYAMA STAAN SAMEN OP 'N IJSSCHOTS. ZEGT DERRIDA: "ZOLANG—
KOP DICHT WAGENAAR!
ZOUTELOZE MOPJES BEWAAR JE MAAR VOOR THUIS! WAT IS DIT, WAGENAAR; DE JAARREKENING?! KOOPSOMPOLIS VERGETEN?!!!

DAT KOST GELD WAGENAAR... HAN-DEN-VOL- GELD !!! IS DAT JE MANIER OM DE TENT DRAAIENDE TE HOUDEN?!
HIER:
DE PUBLIEKE VROUWEN IN DEN HAAG WILLEN 10 % MEER SALARIS! DAT MOET BETAALD WORDEN WAGENAAR, DENK DAAR TOCH EENS AAN!
De Kraai
ROOIE SIEN: MEER GELD
DUURDERE AUTO'S EN
WEG MET BELASTING EN STAAT!
ARMEN
ZE WILLEN DUURDERE AUTO'S DAN HUN POOIERS...
ALLICHT! ZO ZIJN DE VROUWEN... DAT LEREN ZE VAN BARBIE!
...TERWIJL DE PERSONEELSKOSTEN DE PAN UITVLIEGEN!
JUIST Dr VUIST! MAAR WAGENAAR HEEFT DAAR WAT OP GEVONDEN...
HM—DAT ZOU ME VERBAZEN...
MET DIT STOFFER-EN-BLIK ZAL IK 'T BEWIJZEN—
—IN DE KEUKEN!
GROTE GENADE!
ZIEDAAR—
—DE NUCLEAIRE HUISVROUW!!!

MONSTERLIJKE IDIOOT! HAAL DIE ONGELUKKIGE VROUW TERSTOND UIT DIE LAMP!
DA'S NU JUIST 'T IDEE, Dr. VUIST!
JE AARZELT NOG?!
ZIJ SUBSTANCIEERT IN WEER-WIL VAN DE RUIMTETIJD...
ZIJ WIL ONTSTAAN, MAAR ZIJ IS MIJN SYNTHETISCHE CREATIE!
HAAR WIL IS DUS DE MIJNE!!! NU IS HET TIJD!
ZIJ WIL ONTSTAAN!!!
KRAK
IK WIL...
HI BOYS, I'M CINDERELLA! IK BEN VAN TOP TOT TEEN TOT JULLIE BESCHIKKING.
WANT NU 'K ER BEN MOET 'K TOCH OOK IETS BEGINNEN!
DIT IS... STOFFER— ...EN-BLIK... YES?
VERBAZINGWEKKEND, NIET, HOE SNEL ZE DAT BEGRIJPT?
EM, JUIST. VEEG DUS DIE ROMMEL OP EN DWEIL GOED DE VLOER... GLAS-SPLINTERS, YOU KNOW...

DAN, ALS GE GEDAAN HEBT MET SCHOTELS WASSEN MOOGT GE DE KELDER WITTEN ...
MAAR EERST WIL IK 'N MARTINI MET ROZE KERSEN EN ORTOLANEN IN ROOMSAUS.
VERVOLGENS... NUJA, THAT'LL DO FOR NOW...
LATER
HM—VRIJHEID EN DEMOCRATIE...'T IS 'R POVER MEE GESTELD HIER...
TSK! 'N DUURDERE AUTO DAN D'R POOIER! DAT IS TOCH WEL HEEL ERG KRUIDENIERTJE !!!
'N AUTO!
GELDGEBREK MOET HAAR VOLKOMEN VAN 'T VERSTAND HEBBEN BEROOFD!
WANT WAAROM BIJVOORBEELD NIET: DOLFIJNVORMIGE VLEUGELBOOT..?
POOR COW..!
LEG DAT NOG EENS UIT WAGENAAR: "HAAR WIL IS DUS DE MIJNE!"
LEG DAT NOG EENS UIT!!!
A271295C

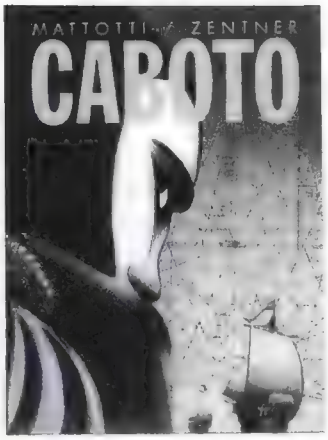

Caboto

Mattotti & Zentner
Sherpa/Oog & Blik 1995
ISBN 90-72995-97-X
ISBN 90-72995-96-1 (luxe)
Prijs *f* 60 / Bfr.1200
*f*150 / Bfr.3000 (luxe)
(48 pagina's, kleur, h.k.)

Caboto. Of heette hij Gavotto? Of misschien Cabot? Maar goed, deze koopman ... of was hij een koninklijke admiraal? Hij kan ook een cartograaf geweest zijn. Hm. In ieder geval was hij een Venetiaan, die in opdracht van de Spaanse kroon zijn leven wijdde aan het verkennen en in kaart brengen van Zuid-Amerika, omstreeks het jaar 1526. Alhoewel ...

Laten we hier onze hersenen nog maar even niet over pijnigen. Caboto bracht wijzigingen aan in zijn oorspronkelijke reisplan en ging niet naar de Molukken, maar verkende liever de Rio de Solis. Of dit werkelijk het geval was? Caboto had de Molukken nooit bereikt, maar voer de al eerder genoemde rivier op. Hm. Hier begin ik alweer te twijfelen ... We kunnen het hier ook hebben over de Rio de la plata ...

Caboto (was dit zijn echte naam?) ontmoette onderweg allerlei deserteurs en overlevenden van expedities van zijn voorgangers, die hem angstaanjagende verhalen vertelden over de bewoners van het goudland ... Maar was het wel zo gegaan? Kunnen we ook spreken van een vreedzame ontmoeting tussen Caboto en deze bewoners?

Toen Caboto gouden en zilveren voorwerpen vond, was hij zich er niet van bewust dat ze niet afkomstig waren uit het gebied dat hij verkende. Hij ondernam de terugreis in de wetenschap dat hij de route naar de rijkdom kende. Of was hij zich er wel van bewust, maar had hij weinig lust om verder te zoeken? Of had hij misschien gewoon last van heimwee?

Ik verzoek degenen die niet veel wijs kunnen worden uit deze korte inhoud mij hier niet de schuld van te geven. Als u namelijk behoefte hebt aan een conventioneel, duidelijk verhaal, dan zou ik de aanschaf van dit boek uit de weg gaan. In de inleiding staat geschreven dat de historische gegevens over Caboto en zijn reis grotendeels ontbreken en dat scenarist **Jorge Zentner** en tekenaar **Lorenzo Mattotti** 'een poging wagen deze blinde vlek op de kaart van de geschiedenis in te vullen'. Dit is meteen de perfecte omschrijving van het boek. Een poging. Maar begrijp me niet verkeerd. Het is wel een leuke poging.

Caboto is een verzameling van speculaties over een ontdekkingsreiziger en het verloop van zijn grootste reis. Het wordt gekenmerkt door poëtische verhandelingen, vergelijkingen, gezwollen taalgebruik en een diepe atmosfeer. Deze speculaties houden bij voorbeeld in dat de auteurs twee pagina's lang bezig zijn het gezicht van hun hoofdpersoon te bepalen. Nogmaals, een glashelder verhaal is hier niet terug te vinden.

Ikzelf kan een beetje geëxperimenteer echter wel waarderen, mits het verhaal onderhoudend is. Dat kan van Caboto zeker worden gezegd. Bovendien, de stijlvolle krijttekeningen van Mattotti rechtvaardigen veel. Ronde, organische vormen, nu en dan op een camera obscura-achtige manier belicht en in warme koffietinten ingekleurde tekeningen, die vaak op unieke wijze zijn vormgegeven, domineren het boek. Mattotti verstaat de kunst om zelfs van roeien een intrigerende bezigheid te maken.

MK

***

Joop Klepzeiker 10

Schreurs
C.I.C. 1995
ISBN 90-50560-64-4
Prijs *f*12,50 / Bfr.250
(48 pagina's, kleur, s.k.)

Eric Schreurs gaat er weer stevig tegenaan in deze tiende bundel lotgevallen van een loser aan de zelfkant van de zelfkant, waar je elke voorstelbare en onvoorstelbare seksuele aberratie kunt tegenkomen, geschilderd in bloed en ontlasting. De wereld van Klepzeiker raakt steeds meer bevolkt met personages die zo extreem zijn vormgegeven, dat de tekeningen vaak ontaarden in ware zoekplaatjes. Een strip die eigenlijk alleen in kleine doses geconsumeerd kan worden, een heel album achter elkaar kan de gezondheid ernstig schaden. En dan nog alleen, ik herhaal alleen voor de zeer geharde liefhebber.

JL

**

Carla

Baudoin & Lob
Sherpa 1995
ISBN 90-75504-01-2 (luxe)
ISBN 90-75504-02-0
Prijs: *f*99 / Bfr.1980 (luxe)
*f*49,95 / Bfr.999
(32 pagina's, met steunkleuren, s.k.)

Het fenomeen 'taxi' spreekt tot de verbeelding. De typisch Engelse 'cab' bij voorbeeld, of de herkenbare gele taxi's uit New York. Maar niet alleen het voertuig, ook de taxichauffeur zelf natuurlijk, en zijn passagiers. Wie zijn het eigenlijk, wat willen ze en waar gaan ze heen? Al vele malen zijn de onverwachte kanten van het taxileven een bron van inspiratie geweest voor cineasten, schrijvers en stripauteurs. Een spontane opsomming levert al het volgende rijtje op: de films *Taxi driver* van **Martin Scorcese** en *Night on earth* van **Jim Jarmush**, de documentaire *Metaal en melancholie* over Peruaanse taxichauffeurs van **Heddy Honigmann**, de comedy-serie *Taxi*, het tv-programma *Taxi* met **Maarten Spanjer** achter het stuur en de strip *Taxi girl* van **Laudec** en **Cauvin**. Een willekeurig rijtje dat in ieder geval aangevuld kan worden met *Carla*, het onlangs bij uitgeverij Sherpa verschenen stripalbum van **Edmond Baudoin** en

Stripwinkel Sjors (Scheffersplein 1, 3311 EJ Dordrecht, 078-142012)
Sjors + (Comic Gadgets, Gimmicks and Gags, Voorstraat 313, Dordrecht)

Jacques Lob (overleden in 1990).

Vrouwelijke taxichauffeurs kom je niet vaak tegen. Carla is één van hen. Zij rijdt rond in een Mercedes, ergens in een grote Franse stad, waarschijnlijk Nice, de woonplaats van Baudoin. Een opvallende verschijning die haar passagiers goed in de gaten houdt. Dat mag ook wel, want in de drie afleveringen, die in dit album zijn opgenomen, zijn het allen reizigers die in een bepaalde gemoedstoestand de taxi nemen. Achter iedere passagier zit een dramatisch verhaal. In de eerste vertelling draait het om een jongen die in paniek naar het vliegveld wil, om daar zijn vriendin van haar plotselinge vertrek af te houden. Het tweede relaas gaat over een blinde man die, sinds hij weer kan zien, het leven letterlijk met angst op zich af ziet komen. En in het derde verhaal wordt Carla door haar passagiers bedreigd.

Alle verhalen lopen met een onverwachte wending af. Ze passen qua sfeer bij het werk van **Krigstein**, **Kurtzman** en **Eisner**. De dreigende zwart/wit-tekeningen van Baudoin vergroten het dramatisch effect. Hij werkt veel met close-ups en halftotalen, en weet vooral de spannende en hectische sfeer in de taxi voortreffelijk weer te geven. Een plotselinge hand van een passagier op de schouder van Carla, een tekening waarin de lezer samen met Carla door de achteruitkijkspiegel in de angstige ogen van een reiziger kijkt, een wanhopig gezicht voor een zijraampje. Bijzonder geslaagd is ook de uitbeelding van de toestand, waarin de blinde man verkeert nadat hij is geopereerd. Hij kan wel zien, maar heeft moeite om dingen goed waar te nemen. Baudoin gebruikt een blauwe gloed om het blikveld van de man neer te zetten.

Het is Sherpa aan te prijzen dat ze het – door een klein publiek geapprecieerd – werk van Baudoin blijft uitgeven. Al moet gezegd worden dat *Carla* stukken toegankelijker is dan *De eerste reis*, het eerdere album van Baudoin uit de K2-reeks. Het enige minpunt is de manier van uitgeven. Carla is al een oudere stripreeks, die tussen 1987 en 1991 in *(A Suivre)* heeft gestaan. Waarom dan niet àlle verhalen in een handzamer bundel uitgegeven? Drie verhalen, slechts 32 pagina's in totaal, in een te duur album. Zo houd je de lezersgroep beperkt, terwijl Baudoin meer verdient.

RS

***

De markies 1: De vergeten gangster

(Collectie Detective-strips 32)
Delvaux & Oleffe
Lefrancq 1995
ISBN 90-71987-85-X
Prijs *f*9,95 / Bfr.199
(48 pagina's, kleur, s.k.)

'Hé, een nieuwe *Guus Slim*', was mijn eerste gedachte toen ik dit album eens doorbladerde. Gauw keek ik naar het omslag om te zien of het geesteskind van **Maurice Tillieux** weer nieuw leven ingeblazen was door een beginnend tekenaar. Maar nee, het titelblad meldt als hoofdpersoon 'De markies', bijnaam van schrijver-speurder Martial Marquand, getekend door **Jean-Luc Delvaux** op scenario van **Michel Oleffe**. En de rest ... de rest is Tillieux.

Het album lijkt een bloemlezing uit de verhalen van Guus Slim. Tal van scènes en platen geven dan ook een overbekend gevoel dat verder gaat dan een déjà vu. Op pagina 43 spelen de echte Guus en Vlinder zelf nog even een **Hitchcock**-achtige figurantenrol. Voor het overige is dit album een knullige kopie van Slim en zijn avonturen. Martial Marquand is Guus Slim, in houding, in kleding, in kapsel. Benedicte is Kersesteeltje en de wat dubieuze Dédé tracht Vlinder te laten herleven maar faalt hierin smadelijk. Dit mag zelfs geen pastiche heten, dit is niet meer dan een slappe, vaak slecht getekende kopie van het werk van de legendarische scenarist Tillieux.

En het verhaal, ach, een wat ondoorzichtige affaire over juwelen die vele jaren geleden zijn geroofd maar nooit zijn teruggevonden. Via een onduidelijk pad weet Guus Slim, eh sorry, Martial Marquand, de juwelen te traceren. De lezer zelf weet al halverwege het verhaal waar de juwelen zich bevinden maar de Markies heeft er langer voor nodig, inclusief de vermaledijde lange reconstructies aan het eind die zoveel detectiveverhalen ontsieren. Gênant!

RvW

*

ATTENTION FAN-BOYS AND GIRLS! IT'S TIME FOR YOU TO DISCOVER THE ASTOUNDING MEGA-VERSE KNOWN AS...
Strips - Comics - Games - Zeefdrukken
Yendor
Korte Hoogstraat 16, 3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10 Fax 010 - 411 38 54

Godfried van Bouillon 1: De Erfenis

Cayman & Rappé
Arboris 1995
ISBN 90-343-2561-X
Prijs *f* 9,95 / Bfr.199
(48 pagina's, kleur, s.k.)

1075. In Bouillon wordt Godfried door zijn oom tot erfgenaam van het hertogdom Lotharingen benoemd. Zijn tante Mathilde is het daar niet mee eens: zij aast op het leven en de erfenis van haar echtgenoot. Er ontspint zich een strijd met wisselende bondgenoten, die tegelijkertijd een strijd is tussen koning en paus. Ook het occulte spreekt een woordje mee.
Een aardig uitgangspunt voor een meeslepend album. Helaas slagen **Thierry Cayman** en **Claude Rappé** niet in die opzet. Teveel pagina's hebben zij nodig om de hoofdrolspelers op hun plaats te zetten. Het erop volgende verhaal is warrig en oppervlakkig. Een beetje geweld, een beetje bloot, allemaal van zo'n oppervlakkigheid dat het niet echt kan beroeren. Uiteindelijk blijkt het boek de opmaat te zijn voor de rest van de serie. Maar van een cliffhanger is geen sprake, zodat het niet echt doet uitkijken naar het volgende deel.
De helderheid wordt niet erg geholpen door de tekeningen. De gezichten zijn erg plat en daardoor moeilijk van elkaar te onderscheiden. Daardoor wordt pas bij tweede lezing duidelijk wie wie is. Ook is het moeilijk zich te identificeren met de 'helden'.
Toch zijn het de tekeningen die het album nog een beetje verteerbaar maken. Vooral de paginagrote totalen van kastelen en landschappen zijn een lust voor het oog. Mede door de inkleuring wordt een mooie atmosfeer geschapen, zeker in nacht- en nevelsituaties.
Godfried van Bouillon: De Erfenis heeft me niet echt kunnen overtuigen. Het verhaal is te rommelig om er door meegesleept te worden, het tekenwerk bekoort slechts zo nu en dan. Maar een definitief oordeel is pas te vellen bij het verschijnen van de volgende delen.

JWS

*

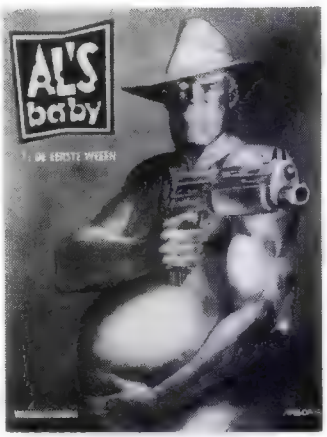

Al's baby 1: De eerste weeën

Ezquerra & Wagner
Arboris 1995
ISBN 90-343-2572-5 (h.k.)
ISBN 90-343-2571-7
Prijs *f* 19,95 / Bfr.395 (h.k.)
f 9,95 / Bfr.195
(48 pagina's, kleur, h.k. & s.k.)

In dit eerste deel van de reeks *Al's baby* maken we kennis met Al Bestardi, ook wel Al Het Beest genaamd. Hij is groot en breed en draagt een streeppak, een gleufhoed, een grote verzameling schietwapens en tussen zijn lippen een dikke sigaar. Kortom: Al is een gangster. Iedereen deinst terug voor hem en hij is voor niemand bang. Behalve dan voor zijn vrouw Velma en zijn schoonvader Don Luigi Sarcoma, de peetvader. De laatstgenoemde is al oud en heeft eigenlijk nog maar één wens: een kleinkind. Helaas voor Al is Velma niet van plan haar zangcarrière af te breken om zwanger te worden. Al heeft geen enkele keus, hij zal het kind zelf moeten dragen!
De hoofdpersonen in deze strip hebben allemaal een dominant karakter. Dit wordt nog extra aangedikt door het stereotiepe tekenwerk van **Carlos Ezquerra** dat in de loop van het verhaal overigens sterk in kwaliteit wisselt. De afbeelding op de omslag is de mooiste. Ook scenarist **John Wagner** werkt met stereotiepen. Hij leeft zich vooral uit op peetvader Don Luigi, een goedgebekte brutale gangster à la **Al Capone**, wonend in een villa vol mooie meiden. Zijn verhaal is een mengeling van het gangsteren het science fiction-genre en het is doorspekt met (letterlijke) poep- en pieshumor. Je hoort er eigenlijk niet over na te denken als je het uit hebt: er zit geen boodschap in. Het is hetzelfde als bij een televisiesoap: geinig, slap en met een open einde dat verlangen oproept naar meer.
De futuristische gebeurtenissen (een zwangere man, modern schietgerei) staan sterk in contrast met de tekenstijl en vormgeving van Ezquerra die afkomstig lijkt uit de jaren zeventig. Dit contrast wordt nog groter door de afbeelding van de kleding en gangstersferen uit de jaren '20 en '30. Daarbovenop rijdt Al in een moderne auto op een ingewikkeld wegennet dat alleen maar uit de jaren '90 kan komen. Dit is verwarrend en maakt de strip onsamenhangend. Misschien gaat het beter in deel 2.

DFdJ

**

"Dick Bos"
Strip speciaalwinkel & Antiquariaat

In- en verkoop van nieuwe, gebruikte en antiquarische stripverhalen

Junolaan 2
3054 PW Rotterdam-Hillegersberg
Telefoonnr.: 010-4613147

Betty Page

De Boer & Van Achterwiel
Astrid 1995
ISBN 90-3850-002-5
Prijs *f* 9,95 / Bfr.195
(48 pagina's, kleur, s.k.)

'Met veel dank aan **François Walthéry**, onze spirituele gids' luidt de tekst die staat geschreven op de schutpagina van het album *Betty Page*. Het mag dan ook geen verbazing wekken dat iedere vrouw in deze strip lijkt gemodelleerd naar Natasja. En dat is nog logischer als je weet dat **Jaap de Boer** in werkelijkheid **Bruno Bouteville** is, ex-fotograaf van *Playboy* en schepper van de strips *Nathalie, de kleine luchtstewardess* en *Magali, de kleine verpleegster*. **Jesse van Achterwiel** is **J.C. de la Royère**, alias **Fritax**, die samenwerkte met onder anderen **Peyo**, **Mandryka**, **Wurm**, **Crisse** en (jawel!) **Walthéry**.
De Boer en Van Achterwiel kozen voor Betty Page als titeldraagster en hoofdrolspeelster voor hun strip. Zij is bekend uit de jaren vijftig, toen zij het in leder en naaldhakjes uitgedoste pin-upmodel van **Irving Klaw** was. Veel jongensharten heeft zij destijds met haar dominante voorkomen op hol gebracht, inclusief die van De Boer en Van Achterwiel. Nu hebben zij haar leven dan op een komisch en prikkelend bedoelde manier verstript.

De humor in het boek doet erg denken aan de soft-seks-uitgaven die in iedere kiosk ruim voorradig zijn; flauw en sterk gericht op de libido. Het album onderscheidt zich eigenlijk maar in twee opzichten van andere komisch getekende erotische strips. In de eerste plaats gaat het hier om een lang verhaal. Stripalbums uit het genre zijn doorgaans samenstellingen van korte verhalen. Het andere verschil is dat de makers van *Betty Page* net iets verder gaan in de uitbeelding van de seksuele escapades van hun heldin dan in soortgelijke strips het geval is. Dit maakt *Betty Page* nog lang niet tot een artistiek succes en dat is hoogstwaarschijnlijk ook niet het streven van de twee auteurs geweest. Het album is gemaakt voor de inmiddels opgegroeide fans van het model en de liefhebbers van het erotisch genre. Kortom: voor het commerciële succes. En of het dat wordt kunnen slechts de verkoopcijfers uitmaken ...

HW

**

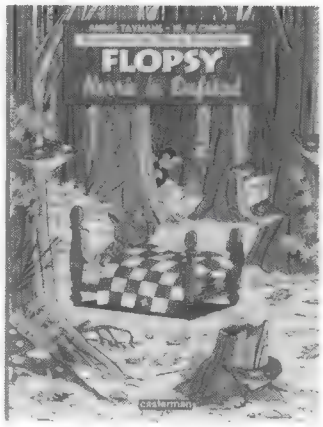

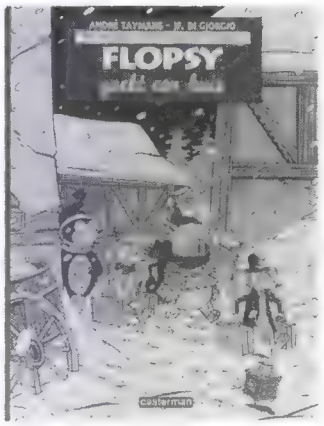

Flopsy 1: Herrie in Dufstad

Flopsy 2: Flopsy zoekt een huis

Taymans & Di Giorgio
Casterman 1995
ISBN 90-303-3850-4 (deel 1)
ISBN 90-303-3851-2 (deel 2)
Prijs ƒ6,75 / Bfr.125
(32 pagina's, kleur, s.k.)

De jeugd in Nederland groeit op voor galg en rad. Normen zijn geen normen meer en waarden zijn al helemaal niets meer waard. Waar gaat het heen, vraagt menigeen zich dagelijks af. Niemand weet het en niemand wil het weten. Toch moet er iets gebeuren voordat het te laat is, *Flopsy* komt dan ook als geroepen. Als kinderen net kunnen lezen moeten ze namelijk moralistisch geïndoctrineerd worden. Hoe sneller kinderen het verschil tussen goed en slecht leren des te beter het is. Flopsy gaat slapen en droomt dan van de betere wereld met een hoog *Fabeltjeskrant*-gehalte.

Flopsy is dus in de eerste plaats een kinderstrip. Het varkentje Flopsy geeft bij de eerste aanblik een warm gevoel. De teksten van **J.F. Di Giorgio** zijn simpel gehouden en tot een minimum beperkt. Pas als tekst echt nodig is wordt deze gegeven. De tekeningen en de inkleuring zijn duidelijk aangepast aan het genre kinderstrip. Opvallend zijn de paginagrote tekeningen waarvoor **André Taymans** af en toe gekozen heeft.

Toch ligt de kracht van deze strip niet zo zeer in de vorm. De scenario's van *Herrie in Dufstad* en *Flopsy zoekt een huis* vallen op door leuke wendingen. In de eerste plaats is er veel plaats voor humor toegespitst op kinderlijk niveau en ten tweede zijn de verhalen van Flopsy heerlijk moralistisch. In het eerste verhaal krijgt een herrieschopper lik op stuk en keert de verdiende rust terug in Dufstad. In het tweede verhaal wordt de competitieve houding van het dierdom gebruikt om daklozen aan een huis te helpen. Ondertussen blijven er maar van die grote ronde vlokken sneeuw vallen (een soort kerst-achtig verhaal). Nee, Flopsy zal zijn einde niet vinden in het abattoir, zoals vele soortgenoten. Flopsy slaapt vrolijk verder en droomt in de volgende delen gewoon weer een ongecompliceerd blij avontuur.

AW

**

Duistere wateren

Lenaerts & Renard
Lombard 1995
ISBN 90-5581-049-5
Prijs ƒ24,95 / Bfr.495
(48 pagina's, kleur, h.k.)

Een hedendaagse setting. Een poppianist tracht in zijn levensonderhoud te voorzien door het spelen in café's. Onder zijn gehoor bevindt zich een raadselachtige jonge vrouw, die zijn zinnen prikkelt. Zijn pogingen om haar beter te leren kennen, stuiten af op een pantser van onzekerheden. Als zij hem uiteindelijk toelaat in haar leven komt het tot hevige verliefdheden. Het meisje doet een aantal confidenties over haar zusje, die zelfmoord heeft gepleegd na de prostitutie te zijn ingejaagd, die de jongen zich zeer aantrekt. Als een moderne Lancelot wil hij de eer van het meisje, dat gedragsstoornissen vertoont, redden. Getergd trekt hij op tegen de schurk, die het leven van zijn vriendin zou hebben verwoest. Moord uit wraak is het gevolg. De ultieme waarheid, die schuil gaat achter de handelingen van de vrouw, is echter nauwelijks voor de man te dragen. Zijn vriendin lijdt aan een syndroom, waarbij zij zich al naar gelang de omstandigheden een andere identiteit aanneemt. Zij leeft in werelden, die zijzelf bedenkt. Vooral bij verliefdheden verteert zij door haar gedrag haar minnaars en zet hen aan tot wanhoopsdaden, waardoor zij ten onder gaan. Het stripalbum bestaat vooral uit sfeerscènes. De personages voeren dialogen, waarbij zij niet in staat zijn elkaar te bereiken. De stemming die wordt opgeroepen vertoont overeenkomsten met die van de psychologische romans van **George Simenon**. Het verhaal van **Pascal Renard** is zeker niet spannend of verrassend, maar wel onderhoudend. Over de tekenstijl van **Eric Lenaerts** kan worden gemeld dat de decors filmisch aandoen, maar dat de personages zich wat houterig door het beeld bewegen.

RB

**

WONDERLAND
STRIPS EN SCIENCE FICTION
GESPECIALISEERD IN COMICS
SOEMBAWASTRAAT 54A 1095 XC AMSTERDAM
020-694 35 62

OPROEP!
Intikkers WordPerfect gezocht.
Interesse? Neem contact op met de redactie van Stripschrift.

stripboekverkopers aan de Hamburgerbrug
stripwinkel
BLUNDER
Oudegracht 203 • 3511 NH Utrecht
Tel. & Fax: 030 / 2 311 461

EN VERDER...

– ***Alleen maar Pubers!*** *(De Kort, Harmonie). De pubers in de cartoons van Hein de Kort worstelen met seks, vriendschap, school, ouders en het leven. De grappen hebben vaak een gelijke strekking en dat maakt dat het boekje halverwege een beetje vervelend wordt. ** (HW)*

– ***De draagbare Biebel 2: Op het goede spoor*** *(Legendre, Standaard). Legendre is meesterlijk in zijn kinderlijkheid. Het album wemelt van leuke woordspelingen. Sommige trouvailles worden echter te zeer uitgemolken. Het verdient daarom aanbeveling deze gags in kleine doses te consumeren. *** (TB)*

– ***Een onderzoek van inspecteur Canardo 9: Goot der wanhoop*** *(Sokal, Casterman). Na zijn teleurstellende achtste onderzoek is inspecteur Canardo weer helemaal terug. De zwartgallige melancholie waarmee de serie bekendheid verwierf is weer alom en onmiskenbaar aanwezig in de achterbuurten waar de drankzuchtige Canardo bij voorkeur vertoeft. *** (TB)*

– ***De avonturen van Dean, Gene & Evelyn 1: De trip naar Roskilde*** *(Jinx, Wonderland). De titel wekt de indruk dat de muziekgroep Ween iets met het verhaal te maken heeft, maar dat is niet het geval. Dit album is een mislukt road-avontuur over drie jongeren die naar een concert in Denemarken gaan. De tekeningen zijn matig, het verhaal is slap en de grappen zijn flauw. * (HW)*

– ***Donald Duck Pocket 31: Een witte kerst*** *(Disney, Geïllustreerde Pers). Zeven amusante verhalen met een af en toe wat geforceerde inbreng van het kerstfeest. ** (MK)*

– ***Donald Duck Pocket 32: De verloren wereld*** *(Disney, Geïllustreerde Pers). Dit deel bevat een aantal vermakelijke vertellingen waarin hier en daar een verrassend gevoel voor sarcasme de kop op steekt. Dat laatste natuurlijk gemeten naar recente Disney-maatstaven. *** (MK)*

– ***Garage Isidoor 2: Ik hoor iets*** *(Olis/Gilson, Dupuis). Het wel en wee van een garagehouder wordt breed uitgemeten maar is uiteindelijk toch te eentonig om een album lang leuk te zijn. ** (TB)*

– ***Jimmy Boy 5: Rokende Kat*** *(David, Dupuis). Liefdesverdriet, alcoholverslaving, aanranding, nare hospita's, faillissement ... maar alles komt goed want de saamhorigheid is groot. Deze naïeve voorstelling van zaken is op den duur storend, net als de tekenstijl van David die sprekend op die van Berthet lijkt.*
*** (RS)*

– ***Jojo 7: Mamy bijt van zich af*** *(Geerts, Dupuis). Schattige, onderhoudende verhaaltjes over bejaarden op zelfverdedigingsles. Bijzonder lieflijk getekend. *** (MK)*

– ***De kinderen van de wind 1: Het meisje in het wand, De kinderen van de wind 2: Het gevangenisschip, De kinderen van de wind 3: Handelspost Juda*** *(Bourgeon, Casterman). Herdruk van de eerste delen van Bourgeons klassieke epos over een stel onaangepaste jongelui. Op zoek naar een beetje geluk en vrijheid die ze tussen de bekrompen burgerlui niet kunnen vinden, schuimen ze de wereldbol af. Prachtig verhaal met ijzersterke personages. **** (TB)*

– ***Lokje 7: Lokje vloert zijn tegenstanders*** *(Blesteau/Godard, Dupuis). Argh! Totaal ongrappige, clichématige, seksistische gags over een tirannieke baby en zijn al even tirannieke opa. Mocht u dit boek ergens aantreffen, loop er dan met een wijde boog omheen. 0 (MK)*
- ***Pocahontas*** *(Disney, Geïllustreerde Pers). Een flinterdun verhaal dat in tien minuten uitgelezen kan worden. Opvallend in dit album is de levendige indeling van de pagina's waardoor het stukken beter oogt dan de voorgaande stripversies van de verschillende tekenfilms.*
*** (HW)*

– ***Pol 25: Pol in hoedenland*** *(Hansen, Casterman). Puur jeugdsentiment. Kreten van herkenning bij het zien van Pol, Pel, Pingo en de Admiraal, maar bovenal een grappig verhaal waaruit een afkeer voor overdreven beleefde mensen van de auteur blijkt. *** (MK)*

– ***Pol 26: Pol gaat de lucht in*** *(Hansen, Casterman). Aanzienlijk minder dan het voorgaande album. Wazig verhaallijntje dat nu en dan zijn glimlach-opwekkende momenten kent. Koop liever 'Pol in hoedenland.' * (MK)*

– ***Prettig kerstfeest, May!*** *(Cosey, Dupuis). In dit kerstverhaal staat de verhouding tussen twee jonge vrouwen centraal. Hoewel ze heel verschillende karakters hebben, blijken ze later toch veel gemeen te hebben. Een familiegeschiedenis zoals die je in weinig stripverhalen aantreft maar die iets te geconstrueerd aandoet. ** (TB)*

– ***De psy 3: Ik luister!*** *(Bédu/Cauvin, Dupuis). Langdradige grappen waarvan de clou niet zelden voorspelbaar of gewoon totaal afwezig is. De beeldregie is wat statisch hetgeen het gebrek aan spanning in de verhalen alleen maar duidelijker aan het licht brengt. Aardig tekenwerk, dat wel. * (HW)*

– ***De Punisher 23: De bunker*** *(Whigham/Dixon, Junior Press). Alleen voor liefhebbers van harde actie en valse emoties. * (HW)*

– ***Soda 7: Sta op en sterf!*** *(Gazzotti/Tome, Dupuis). Een ietwat vergezocht verhaal, in denderende sneltreinvaart aan de lezer voorgeschoteld. Eén van de beste actiestrips van dit moment, met flitsend tekenwerk van Gazzotti. *** (RS)*

– ***Suske en Wiske klassiek 22: De dolle musketiers*** *(Vandersteen, Standaard). Een boek dat in geen enkele verzameling mag ontbreken. Niet alleen omdat Jerom hier voor het eerst in de serie verschijnt, maar ook omdat deze vrije interpretatie van het werk van de Franse schrijver Alexandre Dumas (De drie musketiers) een meesterlijk verteld verhaal is vol humor, avontuur en spanning. *** (HW)*

– ***Tandori 3: Een boek in de jungle*** *(Ridel/Arleston, Lombard). Een niet echt opwindend avontuur dat draait om een boek dat de Engelse overheersing in India aan de orde stelt. Overbodig en alleen goed voor een glimlach. * (AW)*

– ***Theodoor Cleysters 9: Het audiëntieterras 1*** *(Le Gall, Dupuis). Eindelijk is Cleysters weer terug in het Verre Oosten en is er weer sprake van een echt avontuur. Toch is er geen sprake van de zelfde spanning en sfeer als in de vroegere albums: het tekenwerk is schematischer geworden en een aantal pagina's is enkel met tekst gevuld. ** (HW)*

– ***Vanity Benz 2: Het kind dat de aarde bestierde*** *(Van Cauwelaert/Bonnet, Dargaud). Een Tibetaans schakertje hypnotiseert de wereldleiders. Vanity schiet te hulp. Veel meer valt er over dit matige album niet te zeggen. * (TB)*

– ***De verdwenen titel*** *(Gummbah, Harmonie/Loempia). Geslaagde opvolger van Gummbahs spraakmakende debuut. Absurde grappen, die soms hard, soms vertederend kunnen zijn. *** (RS)*

– ***De waters van Dodemaan 6: Het getal van het beest*** *(Adamov/Cothias, Glénat). Ruimtereizigers keren terug na een lange ontdekkingsreis. Terwijl zij zich afvragen of de wereld überhaupt nog bestaat raken zij verstrikt in een wereld waar fantasie en werkelijkheid onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Beklemmend en meeslepend, mede door het karakteristieke tekenwerk van Adamov. *** (HW)*

– ***Wat n' klotedag 3: Bloedworst en blauwe bonen*** *(Carpentier/Laurent/Moorcroft, Topgame). Deze poging tot loopgravenhumor kent geen greintje sarcasme of cynisme. De gags zijn voorspelbaar, flauw en platvloers. Niet best. 0 (TB)*

– ***De wind der goden 10: De Gherkek*** *(Cothias/Gioux, Glénat). Waarin de waanzin onder het bewind van Qoubilai Khan bizarre vormen aanneemt. De held Chen Qin ondervindt dit tijdens een groots opgezette drijfjacht. Het resultaat is een adembenemende climax waar zeer zorgvuldig naar is toegewerkt. En ook nog: tekenaar Thierry Gioux heeft zichzelf overtroffen. **** (HW)*

De sterren staan voor de volgende waarde-oordelen:

****	**grote klasse!**
***	**goed**
**	**redelijk**
*	**slecht**
o	**abominabel**

Stripgidsdagen '95

Op 9 en 10 december 1995 vonden in Turnhout de Stripgidsdagen '95 plaats. Hoogtepunt van dit sfeervolle evenement was de uitreiking van de Bronzen Adhemar '95 aan **Dirk Stallaert**, tekenaar van ondermeer *Nino*. **Morris** overhandigde het beeldje aan de laureaat in de schouwburg van cultureel centrum de Warande. De Bronzen Adhemar is de belangrijkste stripprijs in Vlaanderen en wordt eens in de twee jaar uitgereikt. Overigens lopen de meeste tentoonstellingen van de Stripgidsdagen nog door tot in januari. Daar zitten interessante exposities tussen, bij voorbeeld die over **Suske en Wiske** in de hedendaagse kunst in Vlaanderen. Raadpleeg voor de exacte data de Stripschrift-agenda.

RS

Programma '96 Juniorpress

De drie *Spiderman*-series van Juniorpress, te weten *Web van Spiderman*, *Spectaculaire Spiderman* en *Peter Parker*, zijn opgeheven. De laatste nummers zijn respectievelijk 110, 196 en 150. Hiervoor in de plaats is Juniorpress vanaf begin dit jaar begonnen met een nieuwe, maandelijkse *Spiderman*-serie. Onder de titel *Spiderman* zal elke maand een compleet vervolgverhaal worden gebundeld.

Als reden voor het schrappen van de drie Spiderman-titels noemt Juniorpress de toenemende mate van ingewikkeldheid van het Amerikaanse uitgavebeleid. In de Verenigde Staten lopen steeds drie- of vierdelige vervolgverhalen door in alle series. Het overzetten naar Nederlandse series vindt Juniorpress te verwarrend geworden. Overigens blijft de *Spiderman Special*-serie gewoon bestaan.

Andere plannen van Juniorpress zijn het uitgeven van een nieuwe maandelijkse *Generatie X*-serie, met **Chris Bachalo** als tekenaar (voorlopig) en **Scott Lobdell** (tekst), en het vier-

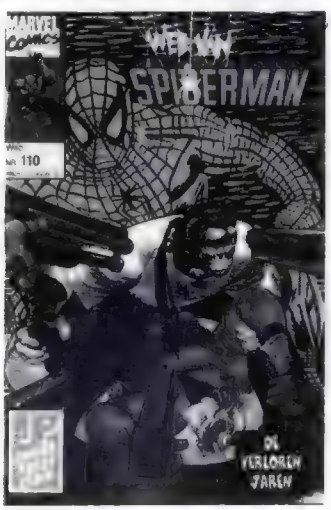

maandelijks uitbrengen van de series *Fantastic Four* en *De Vergelders*. Dit was eerst tweemaandelijks, maar ter compensatie bevatten de nummers meer dan de gebruikelijke 64 pagina's.

RS

Asterix-kalender

De Britse uitgeverij Macmillan geeft een *Asterix*-kalender 1996 uit, onder copyright van Les Editions Albert Rene. Elke maand in de kalender wordt geïllustreerd door een uitvergroot plaatje uit Asterix. Wel hebben de plaatjes niets met de betreffende maanden te maken. De kalendertabellen zijn voorzien van makkelijk herkenbare onomatopeeën als BZOOOING, GRRRRR!, WHAM!, PAFFF!, infame figuren uit de strip en voldoende ruimte om verjaardagen en afspraken op te schrijven. De *Asterix*-kalender is gedrukt op glanzend papier met een hoge kwaliteitsgraad en bedraagt *f*29,95 / Bfr.599 (import: Nilsson & Lamm).

MK

Taptoe

De 77e jaargang van *Taptoe*, die nog loopt tot juni 1996, is inmiddels al weer een paar nummers oud. Er zijn, vergeleken met vorig jaar, een aantal wijzigingen in het stripbeleid doorgevoerd. Zo is er ditmaal geen vervolgverhaal opgenomen. In de vorige jaargang was dat nog *Toika en de ontbrekende schakels* van **Paul Bodoni**. 'Maar hij had geen tijd meer om een nieuw, lang verhaal voor ons te maken', vertelt **Annemarie Bon**, hoofdredacteur van Taptoe. Daarbij bleek dat veel van onze lezertjes - kinderen van 8 tot 11 jaar – moeite hebben om de grote lijn te volgen van een verhaal waarvan eens in de twee weken twee pagina's verschijnen. Van dit concept zijn we nu afgestapt. We overwegen echter wel om in de toekomst langere verhalen op te nemen die zijn opgedeeld in afgeronde hoofdstukken met meerdere pagina's. Die hoofdstukken worden dan over een aantal Taptoe-nummers verspreid. Kinderen kunnen zo makkelijker de verhaallijn vasthouden.'

Een ander verschil met de vorige jaargang is het verdwijnen van de 1-pagina humorstrip *Joke en Onno* van **Raymond Koot**. Een licht-absurd, onalledaags stripverhaal dat, volgens Bon, wellicht te moeilijk was voor de doelgroep van Taptoe. Maar er zijn ook twee nieuwe strips te melden: *Eline* van **Jan Vervoort** en *De Muziekbuurters* van **Ben Westervoorde** en **Hanco Kolk**. 'Samen met de 'oude bekenden', zoals *Cor Daad* van Hanco, *De Stoepjes* van **Rick de Haas** en *Oktoknopie* van **Gerard Leever** komen wij nu uit op zes pagina's strips', vertelt Bon. 'Vorig jaar waren dat er nog vijf. Wat betreft *Eline*, we gaan binnenkort na of deze strip aanslaat en beslissen dan of we er in de laatste 10 Taptoe-nummers mee doorgaan. De andere strip – *De Muziekbuurters* – blijft sowieso tot aan het eind van de jaargang in het blad staan. Onze lezers vinden het een leuke strip. Hij wordt getekend door **Ben Westervoorde**, een tekenaar die door Hanco Kolk is benaderd.'

'Het gaat overigens goed met Taptoe', meldt Bon. 'De oplage van het blad is gestegen naar 120.000 exemplaren, 1 op de 3 kinderen uit groep 5/6 van het basisonderwijs ontvangt het blad. En ze schrijven ook veel, vooral naar het Mikmak-monster.' Dat is wederom een Taptoe-creatie van huistekenaar **Hanco Kolk**.

RS

Pontiac Review

Het is alweer zo'n anderhalf jaar geleden dat het vijfde deel verscheen van *Peter Pontiac Review*. Daarna is de produktie stilgevallen, terwijl er nog zeker drie volgende delen waren aangekondigd. Navraag bij **Hansje Joustra** van uitgeverij Oog & Blik leert dat het project gelukkig geen stille dood is gestorven. Nieuwe delen staan nog steeds op de planning, alleen is er voorlopig geen geld voor. De eerste drie delen van deze **Pontiac**-reeks verkochten goed, maar de laatste twee albums stukken min-

DE MUZIEKBUURTERS
HANCO KOLK & BEN WESTERVOORDE
TADAA! ONZE NIEUWE HUT! HELEMAAL KLAAR!
NOU ALLEEN NOG EEN NAAM VOOR DE HUT.
JONGENS! KIJK EENS!

DE MEESTER
HET IS DE REDACTIE SCHAT. EN ZE RESPECTEREN JE VOORNEMEN OM 'T NIEUWE JAAR MET EEN SCHONE LEI TE BEGINNEN. MAAR ZE WILLEN NU WETEN WANNEER JE PAGINA'S KOMEN...
ZOEK VAN ALLES DE ZONZIJ.

der. Joustra zal pas aan een nieuw deel beginnen als hij via de verkoop van meer succesvolle reeksen weer extra geld tot zijn beschikking heeft. Van de geplande delen zes, zeven en acht gaat in ieder geval één deel opnieuw over popmuziek en zal een ander deel gevuld zijn met 'Pontiacprullaria', zoals getekende visitekaartjes. Overigens is Pontiac bezig met een gloednieuwe strip die, als alles goed gaat, vóór mei 1996 door Oog & Blik zal worden uitgebracht, zowel in Nederland als in de Verenigde Staten. Waar de strip over gaat, wil Joustra nog niet kwijt, want, zegt-ie, 'met artiesten weet je het maar nooit'.

RS

Internet-dispuut Disney

Don Rosa, een Disney-tekenaar die voor *Donald Duck*-bladen tekent, is kwaad op **Carl Barks**, de Walt Disney Company en de Deense Disney-uitgeverij Egmont. Hij uit zijn grieven op het Internet en heeft al ruim 1000 pagina's van zich afgeschreven. Rosa ziet zichzelf als de opvolger van Carl Barks, maar vindt dat hij te weinig waardering van Barks krijgt. Hij verdenkt Barks ervan hem doelbewust te negeren, bij voorbeeld op stripbeurzen waar beide tekenaars aanwezig zijn. Volgens Rosa is Barks niet geïnteresseerd in ontmoetingen met tekenaars, maar alleen in de portemonnees van zijn fans.

Ook de Walt Disney Company krijgt er op het Internet flink van langs. Rosa bestempelt Disney als 'the evil empire' en schrijft dat iedereen die er werkt als een slaaf wordt behandeld. Ook de Deense uitgeverij Egmont, die het werk van Rosa wereldwijd publiceert, wordt bekritiseerd. Het is een saai bedrijf dat weinig erkenning en geld over heeft voor zijn tekenaars, is de klacht van Rosa.

Volgens insiders is Rosa een heetgebakerd mannetje. Dat blijkt wel uit zijn Internet-publikaties; zijn karakter lijkt overigens erg veel op dat van die wereldberoemde eend.

RS

Taart

Paul Fransen heeft een aardige en originele manier gevonden om de zestigste verjaardag van zijn bedrijf te vieren. Hij is banketbakker en nam voor zijn eigen feesttaart geen genoegen met een doorsnee taart. Hij vroeg **Joost Swarte** een viertal decoraties te ontwerpen die bakker Fransen handmatig op zijn taarten aan zal brengen. Deze ontwerpen zijn ook gedrukt op uitnodigingskaarten die in de winkel van de banketbakkerij te koop zijn. Een feesttaart (van 14 tot 18 punten) kost *f*59,90 (±Bfr.1198); de kaarten met enveloppe kosten *f*1,25 (±Bfr.25) per stuk.

Info: Banketbakkerij Fransen, Zijlstraat 82, 2011 TR Haarlem. Telefoon (+31) 023-5310016.

TB

Honderd jaar moderne strip (1896-1996)

België bestaat tenminste honderd jaar. Zoveel werd wel duidelijk op de persconferentie, die het Eeuwfeestcomité van het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal op 21 november 1995 in Brussel organiseerde. Plaats van handeling die ochtend was het fraaie Belgisch Centrum van het Beeldverhaal (BCB). Achter de tafel zaten een in was gehouwen indiaan, een autohandelaar met managementpotentie en een fraai gekamde volgrijze stripgoeroe: **Morris** als voorzitter van het Eeuwfeestcomité, geflankeerd door **Jean Auquier** (algemeen secretaris van het comité en PR-man van het BCB) en **Charles Dierick** (artistiek directeur van het BCB). Op afstand hield **Koning Albert II** een oogje in het zeil. Hij is beschermheer van het Eeuwfeestcomité en als minst partijdige gezagdrager in België steunt hij alle initiatieven, die het komend jaar in heel België het stripverhaal in het middelpunt van de belangstelling plaatsen.

Maar waarom nu België? Dat *The yellow kid* het éérste moderne stripverhaal is geweest, wordt betwist. En dan is het ook nog eens een keer een Amerikaanse strip. Morris vond dat we geen spijkers op laag water moeten zoeken. Bij een cultureel fenomeen als de strip gaat het niet om een jaartal of een watertje van zes uur vliegen breed. Een man die zijn carrière begon met publikaties over de geschiedenis van de Amerikaanse strip, geloof je op zijn woord. Zeker als hij daarna nog eens 278.000.000 exemplaren van *Lucky Luke*, de meest Amerikaanse strip aller tijden, heeft verkocht. Onverstoorbaar zat Morris voorzitter te zijn. Hij zat er, omdat hij belangrijk genoeg is om een mijlpaal in de stripgeschiedenis te vertegenwoordigen. Hoeveel meters er in een mijl gaan doet er in de woestijn van het alledaagse leven niet toe.

Auquier trad in detail. Zonder strip geen België, zonder België was een hommage aan honderd jaar stripgeschiedenis zinloos, luidde zijn betoog. Hij zette het gepast kracht bij. Toen **Pratt** overleed, memoreerde Auquier, werd daar in Italië en Frankrijk nauwelijks aandacht aan besteed. Maar in België was er ruim een uur televisie voor uitgetrokken en werden prompt heruitgaven van Pratts werk op stapel gezet. Dat gaf volgens Auquier voldoende weer waar het allemaal om draait. België is het stripland bij uitstek. De strip is een manier van leven in het land van de Italiaanse helikopters. Het moderne stripverhaal mag dan niet in België zijn uitgevonden, het is daar wel onstuitbaar buiten zijn kaders getreden.

Dat is een treffend beeld. De horizontaal georiënteerde pagina van het traditionele beeldverhaal veranderde in een dynamische vlakverdeling, waarin de hoofdfiguur en zijn verhaal ongehinderd konden ronddolen. De verteller verdween van de voorgrond. De held begon zelf te spreken: *The yellow kid* was de eerste strip waarin systematisch gebruik werd gemaakt van tekstballons. Die braken het massief van tekst-en-tekeningen. De moderne strip communiceerde. Via de krant nam ze stormachtig deel aan de massacultuur. De T-ford van de literatuur. Auquier en Dierick onderstreepten voortdurend de ontzaglijke 'impact' van de hedendaagse strip. Ook in dat opzicht trad het stripverhaal buiten zijn kaders. Het is een industrie geworden, belangrijker inmiddels dan de mijnen. Alleen al in België worden jaarlijks meer dan dertig miljoen

1896 1996 100 JAAR STRIPVERHAAL

strips uitgegeven (waarvan 80% in het Frans!). Weekblad *Robbedoes* heeft een oplage van 80.000 exemplaren - en dan gaat het over een kwijnende tak van het uitgeverswezen. Dupuis, Casterman, Lombard halen een belangrijk deel van hun omzet uit de strip. België is groot in de stripproduktie. Edoch, vergeet de kunst zelf niet! Belgische tekenaars worden in het cyrillisch gelezen. Waar vaker dan in België zie je afbeeldingen van striphelden, plastieken in metrostations of giganteske schilderingen op blinde stadsmuren. Ga eens ondergronds in Charleroi: het wordt een feest der herkenning om de namen van de stations te prevelen. Loop eens door Brussel en laat op je neerkijken door Kwabbernoot en kornuiten. Natuurlijk schrikken de prijzen van stripparafernalia Nederlanders af. Die zien door de etalageruiten hoe raketten en Guusten in immense Japanse schoudertassen verdwijnen. De strip is een *happening* in België, een niet te onderschatten factor in de toeristenindustrie. En die laat zich dat succes graag aanleunen (gezien haar participatie in de organisatie van het Eeuwfeest). Auquier vatte alles tenslotte samen in een hallucinerende paradox: België heeft de moderne strip niet uitgevonden, maar de strip heeft het land totaal veranderd. België moet worden herontdekt: voilà, het Eeuwfeest!

België wel te verstaan, niet Vlaanderen of Wallonië (want de Koning kijkt mee terwijl De Winter slaapt). In het hele land, in het Frans, Vlaams en Nederlands, achter het frietkot van Turnhout, te St. Hubert in café-billiard 'les sports', op de zwarte grond van de Borinage, in jeugdhuizen, cultuurcentra, musea en metrostations – overal in België vinden het komend jaar stripmanifestaties plaats. Meer dan 120: van wetenschappelijke colloquia, exposities, muziek- en filmfestivals tot de raspende barpraat van de gefrustreerde stripauteur in het buurtstaminee. Alleen Bobby-koteletten ontbreken nog op het programma. Maar de waarachtige stripliefhebber zal die ook weten te ontdekken.

De herdenking van 100 jaar film mag in België dan mislukt zijn, het Eeuwfeest van de strip gaat een dubbelgouden jaar tegemoet. Schrijlings tussen de serieuze hommage en het lonkende geld hebben Morris en zijn comité er alles aan gedaan om België onsterfelijker te maken.

HM

Winst voor Euro Disney

Euro Disney heeft voor het eerst in zijn bestaan winst geboekt. In het eind september afgesloten boekjaar werd 114 miljoen franc (38 miljoen gulden) verdiend, nadat in het vorige boekjaar nog 600 miljoen gulden verlies werd geleden. Als van de winst een bijzondere bate van 112 miljoen franc wordt afgetrokken, dan heeft het pretpark ongeveer quitte gedraaid. De bate is ontstaan door de winst die is gemaakt op de inkoop van converteerbare obligaties van het concern. Door deze inkoop tegen een prijs die lager was dan de boekwaarde, kon 372 miljoen franc aan schuld worden geschrapt.

Bovenstaande klinkt allemaal vrij technisch, maar het is duidelijk dat Euro Disney voorzichtig op de weg terug is. De omslag naar winst is vooral te danken aan een grootscheepse financiële sanering, ondermeer de kwijtschelding van rente (wat 600 miljoen franc opleverde) en de vervroegde aflossing van zes miljard aan schuld. Hierdoor liepen de financiële lasten vorig jaar terug tot 465 miljoen. Verder hoeft Euro Disney tot 1998 geen royalties aan moederbedrijf Walt Disney te betalen. En het aantal bezoekers steeg met 21% tot 10,7 miljoen. Hiervan kwamen 1,3 miljoen mensen uit Nederland.

Bron: de Volkskrant

Disneyvideo's

Het houdt maar niet op. De ene na de andere Disneyvideo wordt door Buena Vista op de Nederlandse markt gebracht en nog steeds zijn er releases die zo bijzonder zijn dat iedere tekenfilmliefhebber ze in huis moet hebben.

Neem nu de dertig minuten durende tekenfilmversie van *De prins en de bedelknaap* (bestelnummer 3118516). De film is gebaseerd op het boek van **Mark Twain**, waarin een prins en een bedelaar die sprekend op elkaar lijken een dag elkaars plaats in willen nemen. Natuurlijk is er een schurk die van deze gebeurtenis gebruik wil maken om de macht over te nemen. Mickey Mouse is zowel de prins als de bedelknaap, Boris Boef speelt de slechterik en daarnaast zijn er ook nog rollen voor Goofy, Donald Duck en Pluto. Het tekenwerk is flitsend, wat misschien wel te maken heeft met het feit dat **Daan Jippes** in de aftiteling staat bij 'visual development'.

Minstens net zo boeiend is de 60 minuten durende videoband *Disney's bekroonde tekenfilms* (bestelnummer 3068616). Daarop staan zeven korte tekenfilms die allemaal een Academy Award hebben verdiend. Achtereenvolgens zijn het *De drie kleine biggetjes* (1933), *De schildpad en de haas* (1934), *De drie weeskatjes* (1935), *De polderneef* (1936), *De oude molen* (1937), *Het lelijke jonge eendje* (1939) en *Pluto helpt een pootje* (1941).

De derde videoband van formaat is *Peter en de wolf* (bestelnummer 3118716). Ook al duurt dit filmpje maar een klein kwartiertje, het levert een behoorlijke hoeveelheid kijkplezier op. Het is het muzikale sprookje waarin de kleine Peter als een echte jager op pad gaat. Niet alleen het tekenwerk, maar ook de muziek van **Prokofiev** is zeer de moeite waard. Omdat de videoband anders wel erg kort zou worden hebben de verantwoordelijken nog twee tekenfilms achter *Peter en de wolf* geplaatst. Het zijn *Muziekland* en *Symphonie-uur*, weliswaar allebei filmpjes rond het thema muziek, maar lang niet zo fraai als *Peter en de wolf*.

De video's kosten ƒ19,95 / Bfr.399.

HW

Stapeltje secundair

Comixene 55.

Een nummer met een hoog smurfgehalte waarin opgenomen een artikel over **Peyo**'s wereld na Peyo, een interview met smurf-studio-producent **Thierry Culliford**, een beschouwing op Peyo's werken in Duitsland en het tot nu toe niet in albumvorm verschenen **Johan en Pierewiet**-verhaal *De groene draak*. Verder is er onder andere aandacht voor **George Herriman**, comics, **Alex Macartney** en de Duitse tekenfilmstudio Trickompany Hamburg. (HW)

Info: Freiheitstrasse 42, 58119 Hagen, BRD.

Hop! 67.

Dit is weer een themanummer onder de noemer 'nostalgie BD'. 63 pagina's propvol oud werk van onder meer **Milton Caniff**, **William Vance** en **Godard**. Speciale gast is echter **Mort Walker** met een redelijk ruim bemeten achtergrondartikel. (TB)

Info: 56 Bd Lintilhac, 15000 Aurillac, Frankrijk.

Kartoen 22.

In 1986 leefde de ingekakte Batman weer op dankzij de verschijning van *The Dark Knight Returns*. In dit nummer van *Kartoen* staat een interview met de maker **Frank Miller** die verder comics als *Dare Devil* en *Sin City* afleverde. Verdere lezenswaardigheden zijn een interview met **William Vance**, een historisch overzicht van De Stripdagen in Breda en het tweede deel van de reeks scenario-technie-

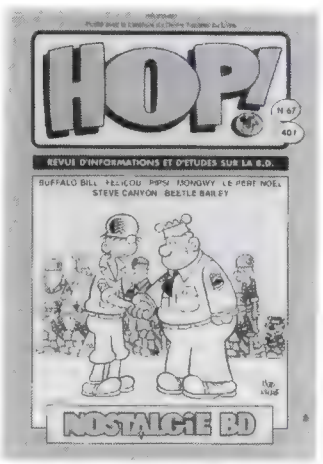

ken. (HW)
Info: Letterkundestraat 139, 2610 Wilrijk, België.

La Lettre de Dargaud 26.
In het huisorgaan van Dargaud praat **Berthet** over het derde deel van *Pin-up* en praat **Giraud** over *Mister Blueberry*. Naar aanleiding van het 3000e nummer van *Robbedoes* wordt ook voormalig hoofdredacteur **Yvan Delporte** aan het woord gelaten. Ulteraard wordt er ook veel geschreven over de nieuwe albums van Dargaud. (TB)
Info: 6 rue Gager Gabillot, 75015 Parijs, Frankrijk.

De Nieuwe Stripgids 2.
Bij de leden van de VZW Bronzen Adhemar Stichting viel onlangs het tweede nummer van hun nieuwe verenigingsblad in de bus. Dit nummer is dikker dan het vorige en opent met de oude bekende **Marc Sleen**. Verrassender is het vertaalde interview met **Neil Gaiman**. Verder recensies, de vaste rubriek over de 'small press', en amateurstrips. (TB)
Info: Paterstraat 96, 2300 Turnhout, België.

P.L.G. 29 en 30.
Bij nummer 29 is een fraai boekje gevoegd met door **Dominique Thomas** genomen foto's van verscheidene stripauteurs. Onder hen: **Yves Chaland**, **Bob de Moor**, **Jean-Michel Charlier**, **Peyo**, **Will**, **Antonio Cossu**, **Morris**, **Yann** en **Frank le Gall**. Deze laatste tekenaar is ook terug te vinden in het nummer zelf waarin hij uitgebreid wordt behandeld.
De meeste aandacht in nummer 30 is voor **Charles Berbérian** en **Philippe Durbuy**. Zij worden uitgebreid geïnterviewd en er staan prachtige kleurenillustraties van hun hand in het blad. Verder in beide nummers vooral veel boekbesprekingen en strips, onder andere van **Johanna Schipper**, **Christelle** en **Angenot & Sartor**. (HW)
Info: B.P. 94, 92123 Montrouge Cedex, Frankrijk.

Reddition 25 en 26.
Alles draait om geweld in nummer 25. Dat het hier niet alleen fysiek geweld betreft, blijkt als **Guido Sieber** en **Jean-Marc Reiser** aan bod komen. Voor de liefhebbers van het grovere werk is er een interview met de inmiddels bijna vergeten Amerikaanse undergroundtekenaar **S. Clay Wilson**. Buiten het geweldskader vallen de 21 pagina's met een artikel over – en een bibliografie van – **Jacques Tardi**.
Pratt-liefhebbers opgelet! Reddition 26 draait enkel en alleen om de schepper van *Corto Maltese*. Een beschouwing, een interview, een overzicht van Corto's reizen, een analyse, een uitgebreide bibliografie en natuurlijk veel illustratiemateriaal van de meester zelf. Prachtig! (HW)
Info: Luruper Weg 23, 20257 Hamburg, BRD.

Rraah! 31 en 32.
Leven en werk van **Richard Corben** wordt bespiegeld in een acht pagina's tellend artikel in nummer 31. Zijn prachtig afgedrukte tekeningen sieren het op. Nog meer seks en geweld is er in een korte beschouwing over dit onderwerp. Vrediger zijn de stukken over kunstenaar **Roy Lichtenstein**, **Reinhard Kleist** en het Engelse stripblad *Eagle*.
Het langste artikel in nummer 32 is een beschouwing op leven en werk van de Italiaanse stripmaker **Vittorio Giardino**. Verder onder andere een verslag van de Comic Salon in Hamburg en aandacht voor de Duitse tekenaar **Roland Warzecha** en *Tank Girl*. (HW)
Info: Eppendorfer Weg 67, 20259 Hamburg, BRD.

Sapristi 31 en 32.
Sapristi ziet er piekfijn uit: mooi vormgegeven, gedrukt op mooi papier en bovendien heeft het inhoudelijk veel te bieden. Een stortvloed aan nieuws en nieuwtjes houden de lezer op de hoogte van het wel en wee in de Franse stripwereld. In dit nummer staat **Bernard Hislaire** oftewel

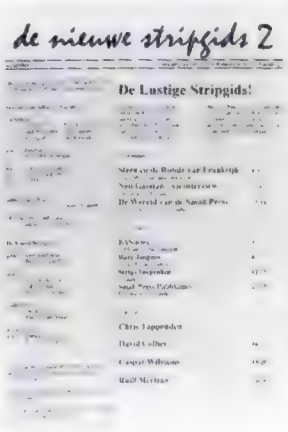

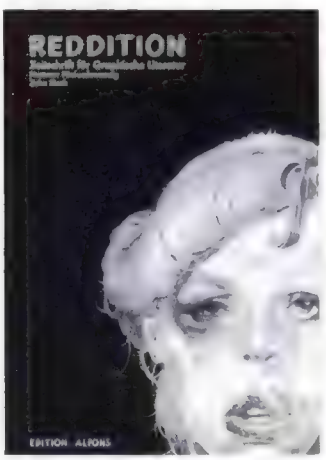

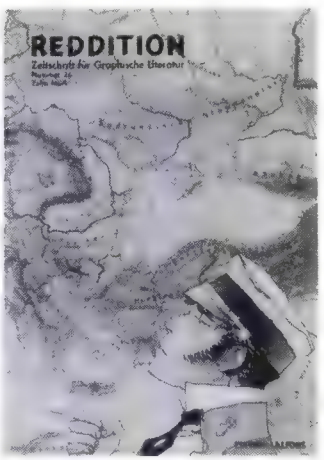

UITSLAGEN PRIJSVRAGEN

Uitslag Animaniacs-prijsvraag Stripschrift 282:
De *Animaniacs*-pakketten van 3 video-banden gaan naar **Christel van Bastelaere** (Kampenhout, België), **Mathijs Doets** (Ermelo), **Hennie van der Salm** (Amersfoort), **Michiel Vleer** (Oosterhout) en **Bill Wameren** (Oosterbeek).

Uitslag Franka-prijsvraag Stripschrift 283:
De 5 luxe exemplaren van *Franka 13: De dertiende letter* gaan naar **Fons van Erp** (Dordrecht), **H.A. Huisman** (Landsmeer), **Georg Lint** (Leusden), **Ellen Pelle** ('s-Gravenhage) en **Jaap Zonneveld** (Castricum).

Gefeliciteerd allemaal!

Yslaire centraal. Een breed uitgemeten interview gelardeerd met vele illustraties en een uitputtende bibliografie. Voor de onverbeterlijk verzamelaar is er bovendien een handzaam artikel over stripfiguren op telefoonkaarten. Dat en nog veel meer voor slechts 35 Franse francs.

Voor nummer 32 heeft de redactie **Rosinski** als hoofdgerecht op het menu gezet. Een rijkelijk geïllustreerd interview, een uitputtende bibliografie en zelfs een parodie op *Thorgal* van de hand van de meester. Een must voor alle liefhebbers. De nog lege gaatjes in het blad zijn volgepropt met allerlei nieuwtjes van het Franse stripfront. (TB)

Info: B.P. 173, 76206 Dieppe, Frankrijk.

Sarjainfo 87 en 88.

Een nummer rond trends en ontwikkelingen in de stripwereld met interviews met **Denis Kitchen** van Kitchen Sink Press en **John Davies** van CartooNet en een introductie van de strips op Internet. En als bonus zijn er interviews met **Milo Manara**, **Vittorio Giardino** en **Robert Crumb**. Het grootste gedeelte van nummer 88 is gewijd aan stripboeken gemaakt door en voor homseksuelen. Natuurlijk is er daarom een artikel geplaatst over **Ralf König**. Daarnaast is er aandacht voor **Howard Cruse**, **Roberta Gregory** en de geschiedenis van gaycomics.

Buiten het thema vallen de verslagen van het animatiefestival in Annecy, het cartoonforum in Turku en het door de Finse *Corto Maltese*-vertaler **Heikki Kaukoranta** geschreven in memoriam voor **Hugo Pratt** (HW)

Info: Kirstinkatu 13 C 82, 00510 Helsinki, Finland.

Sarjismedia 94/1, 94/2 en 94/3.

In nummer 1 van dit nieuwe blad aandacht voor **Neil Gaiman** en **Carl Barks**.

Barks keert terug in nummer 2 en wordt daar onder anderen vergezeld door **Hunt Emerson**. (AvO)

Wie het Fins machtig is, kan in nummer 3 bijdragen lezen over **Tim Burtons** *Nightmare before christmas* en Disney's *De leeuwenkoning*. Verder valt op dat *Jassi ja Leevi* van **Bill Watterson** blijkbaar ook in het Hoge Noorden heel populair zijn. (TB)

Info: PL 164, 00151 Helsinki, Finland.

Seriejournalen 19.

Moebius was in februari een paar dagen in Kopenhagen. En dat betekent veel aandacht voor deze grootmeester. Verder lekkere lange gesprekken met **Will Eisner**, **Dave McKean** en **Flemming Andersen** (een Deense Duck-tekenaar). Daarnaast onder meer achtergrondartikelen over de Joe Kubert School of Cartoon & Graphic Art, strips en CD-ROM en het pornografisch gehalte van sommige Arboris-strips. En nummer 19 van dit Deense blad heeft een *Stripschrift*-tintje. De redactie heeft namelijk het artikel van **Ger Apeldoorn** over de Bigotudos uit onze Kuifje-special overgenomen (zelfs met een kadertje over Løjtnant Brok) en onder andere de prachtige Kuifje-auto-cover van **Dirk Stallaert** erbij afgebeeld. (RS)

Info: Norrebrogade 55a, 2, 2200 Kopenhagen N, Denemarken.

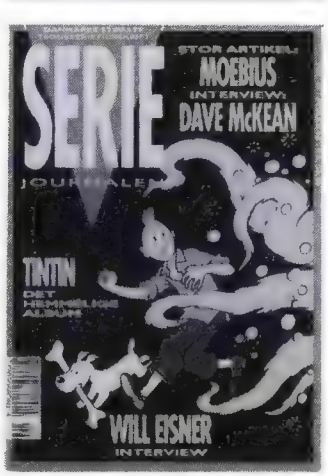

Sick 34 en 35.

Nummer 34 is een Reli-nummer, barstensvol met cartoons over het geloof. Verder staat **Rinus Ferdinandusse** uitgebreid stil bij het werk van tekenaar **Peter Vos**. (AvO)

In nummer 35, het allerlaatste nummer van dit cartoonistenblad, een artikel over kunstenaar en apotheker **Oey Tjeng Sit**, een overzicht van drie Köpenicker en één Berliner Karikaturensommers en een korte beschouwing van het leven en werk van de tekenaar **Joseph Eduard Adolf Spier**. (HW)

Info: Leidsestraat 177, 2182 DL Hillegom.

Universal Comics Magazine 1.

Dit magazine is, zoals de naam al doet vermoeden, een blad dat de lezer informeert over comics uit het hele universum. Het wordt uitgegeven door J.A. de Neef Software en verschijnt vier maal per jaar. Dat betekent dat er weinig plaats in het blad is voor actualiteiten. Daar tegenover staat, volgens de redactie, dat 'het nieuws dat je in *UCM* aan zal treffen vrijwel altijd exclusief en spectaculair is.' Daar is in dit eerste nummer echter nog weinig van te merken. Met de interviews met **Jim Lee** en **Troy Hubbs** is de redactie aardig op weg, maar de rest van de bijdragen zijn veelal nutteloze uitweidingen over bij voorbeeld de verhouding tussen aartsvijanden Charles Xavier en Magneto of allerlei uitgesponnen geschiedenissen, zoals die over het paar Peter Parker en Mary Jane. De recensies zijn vrij goed, maar het gevaar bestaat dat ze achterhaald zijn wanneer ze worden gepubliceerd. Het blad verschijnt slechts vier maal per jaar en er worden gemiddeld maar vier comics bekeken. Dat is weinig gezien de stroom comics die ieder kwartaal verschijnt.

Op de toon van *UCM* kan ik geen vat krijgen. Soms is hij plechtig en serieus en soms kan een *Webber*-lezer zijn hart eraan ophalen, met termen als 'bimbo' en dergelijke. Ook duiken stijlbreuken geregeld op. Uiteraard moeten we niet vergeten dat dit het eerste nummer is. Als de redactie van *UCM* zijn beloftes over spectaculaire

en exclusieve artikelen nakomt, heeft het blad wellicht een toekomst. (MK)
Info: Gitaarstraat 10, 3208 RK Spijkenisse.

Viking 95/2 en 95/3.
Nummer 2 een nieuwe episode met mijmeringen van **Dick Matena** en een bijzonder aardige bijdrage van **Martin Lodewijk** over **Hans G. Kresse** als zogenaamde brontekenaar, iemand naar wiens werk regelmatig wordt gegrepen als voorbeeld bij het tekenen van – in dit specifieke geval – vechtscènes. (AvO)
De Kressekring houdt zich bezig met het werk van Nederlandse illustratoren in het algemeen en dat van **Hans G. Kresse** in het bijzonder. Zo komt het dat nummer 3 helemaal om de schepper van *Eric de Noorman* draait, maar dat in het redactioneel artikelen

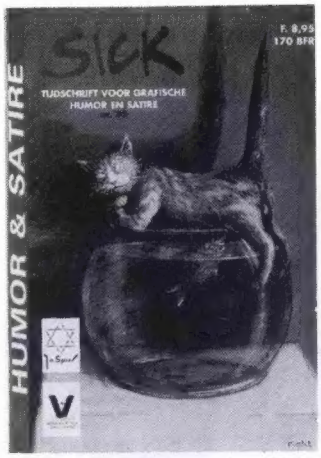

over **Pieter Kuhn**, **Piet Wijn**, **Marten Toonder**, **Gerrit Stapel** en **Dick Matena** in het vooruitzicht worden gesteld.
Bijzonder aardig zijn het tweede deel van het artikel van **Rob van Eijck** – over Kresses werk voor *Tom Poes Weekblad* – en de mijmeringen van Dick Matena over de vraag waarom striphelden – ondanks alle levensbedreigende situaties waarin zij terecht komen – nooit worden geplaagd door trauma's. (HW)
Info: Postbus 85765, 2508 CL 's-Gravenhage.

ZozoLala 78, 79, 80, 81, 82 en 83.
In nummer 78 van dit met ijzeren regelmaat verschijnende zwart/wit-blad onder meer aandacht voor **Martin Lodewijk** als scenarist. Verder: het *Signed by War*-project, **Berend**

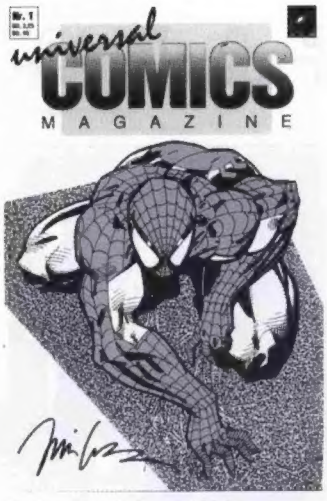

Vonk en een index op 1994.
Frank, **Ulli Bürer** en **Guido van Driel** vormen de hoofdmoot van nummer 79. De Pinguïns beginnen te muiten.
In nummer 80 artikelen over onder anderen **Vittorio Giardino**, **Peter Bagge**, **Maaike Hartjes** en **Michel Plessix**, terwijl ondertussen een aantal pinguïns niet stilzit.
Op de laatste bladzijde na (daar heeft een niet nader genoemde onverlaat een stukje uit gegeten) is nummer 81 zeer onderhoudend met artikelen over en interviews met **Hermann**, **Jeroen de Leijer**, **de Wiroja's** en **Mark Beyer**. De redactie van Stripschrift is overigens op zoek naar een compleet nummer voor ons archief. Wie helpt? Een muitende redacteur? Een nog steeds op geld wachtende drukker? Een afwerker uit Weurt?

Over nummer 82 ga ik lekker lang doen. Ik denk aan porties van 1 alinea per dag, want 27 pagina's **Andreas** ineens is voor deze jongen wat teveel van het goede. De man is verdikke **Hergé** niet! En waarom lopen er geen pinguïns door die Andreas-artikelen? Onderwerp van het enige andere artikel is **Chris Berg**. De rest van het nummer bevat uiteraard veel nieuwtjes, de beruchte stripvoorspelling en recensies, waardoor het totaal aantal pagina's toch mooi op 40 komt.
Nummer 83 heeft **Charles Burns**, **Mars** en **Gnoe** als lijdende voorwerpen. De Pinguïns scheppen orde in de chaos.
En toen kwamen De Stripdagen in Breda en daar lag plotseling ... een index op 83 nummers ZozoLala. Hiep-hiep-hoera! (AvO)
Info: Postbus 3145, 5003 DC Tilburg.

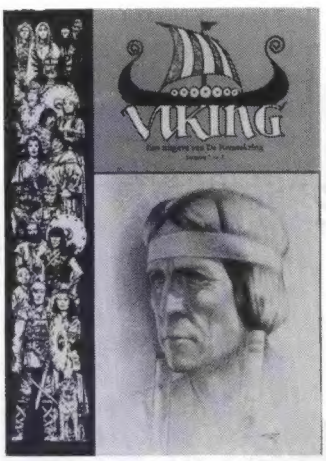

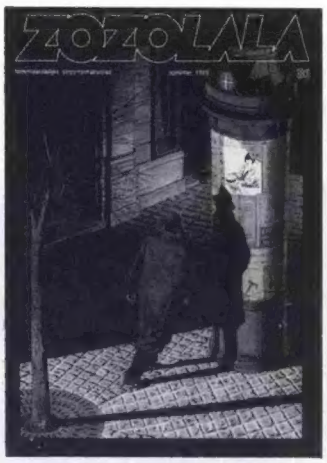

DC spreekt

De schijnwerpers staan ook vandaag de dag nog steeds gericht op de cross-over tussen uitgeverij Marvel en DC Comics, de grootscheepse krachtmeting waarover vorige keer in deze rubriek werd bericht. Je zou bijna vergeten dat in de schaduw van dit immense project er bij DC nog een paar andere plannen, die net zo interessant zijn, ten uitvoer zijn gebracht.

Zo vond het redactionele team achter de Batman-series het waarschijnlijk reeds te lang geleden dat er een alles overkoepelende cross-over met misdaadbestrijder Batman in de hoofdrol op de schappen was getoverd. Detective Comics 700 staat voor de deur, en dan is het altijd lekker om even een paar gros extra lezers te winnen door een epos dat verschillende maandelijkse series tijdelijk aan elkaar verbindt.

Onder de veelzeggende titel Contagion, is deze keer besloten om Batman in een regelrechte epidemie te storten. Het elfdelige verhaal handelt over een groep monniken die een gestolen chemisch wapen op een klein dorpje in Groenland testen. Slechts drie bewoners overleven dit virus op wonderbaarlijke wijze, en als ook Batmans stad Gotham door het virus wordt bedreigd, begint een jacht op de overlevenden en het antwoord waarom zij bestand zijn tegen het virus.

Bij dit op de film Outbreak lijkende verhaal worden niet alleen de vier Batman-series betrokken, maar ook de maandelijkse Robin-, Azrael- en Catwoman-series. Overigens zal het niemand verbazen dat de uitkomst van dit verhaal reeds bij voorbaat vaststaat: Batman overleeft het hele gebeuren. Per slot van rekening is er, zoals vermeld, ook nog een jubileum – Detective Comics 700 – te vieren, waarbij Batman simpelweg niet kan schitteren door afwezigheid.

***Contagion* treft ook. Catwoman, Robin en Azrael.**

Het begin van de ene cross-over betekent het einde van een andere serie, tenminste in dit specifieke geval dan. Wat wil het geval, namelijk? Het geesteskind van *Neil Gaiman*, de serie Sandman komt deze maand tot een einde. Een reeks van vijfenzeventig nummers wordt op een waardige wijze afgesloten door de bedenker zelf, samen met tekenaar *Charles Vess*, in een verhaal dat de titel The Tempest heeft meegekregen. Deze speciale comic telt achtenveertig pagina's, waaronder enkele geschreven pagina's waar Gaiman persoonlijk zijn zegje doet, en bevat een grote poster getekend door *Dave McKean*, de man die al die jaren de covers heeft verzorgd. Menig liefhebber van de goede comic zal een traantje laten.

Maar, niet getreurd, want geheel in overeenstemming met de slimste marketingtechnieken brengt DC zeer kort daarna nieuw werk van Gaiman op de markt. Death: The Time of your Life is het vervolg op

Batman in *Contagion*.

***Sandman*, voor de laatste keer.**

***Kabuki* door David Mack.**

door
OLAV BEEMER

de succesvolle mini-serie The High Cost of Living, en wordt net als de eerste serie getekend door *Chris Bachalo* (die voor dit project zijn werk voor Marvels Generation X opzij zette). Vier deeltjes smullen, dus.

Zwaar kaliber

Hoewel uitgeverij Caliber reeds enige jaren ronddoolt in de wereld der comics, is het toch nooit echt een uitgeverij geweest wier comics in grote getale door de winkeliers zijn besteld. Zwart/wit is vaak niet commercieel genoeg, zullen we maar zeggen. Pas de laatste paar maanden komt hier enige verandering in, mede dankzij het feit dat de vlaggeschip serie Negative Burn het afgelopen jaar het een en ander aan prijzen in de wacht heeft gesleept.

Negative Burn is een zogenoemd 'anthology book', hetgeen wil inhouden dat per nummer van deze serie een dozijn of zelfs meer korte verhalen staan. Verhalen die overigens een zeer grote diversiteit kennen, daar het scala aan verschillende thema's maand na maand opvallend breed is. Gedurende de reeds eenendertig nummers durende evolutie is het formaat uitgebreid tot vierenzestig pagina's per maand, maar ook inhoudelijk zijn de veranderingen niet uit den boze gebleven. Grote namen in de self-publishing-hoek hebben reeds verhalen in deze serie gepubliceerd, waaronder *Moebius*, *Terry Moore* (van Strangers in Paradise), *James Owen* (Starchild) en *Alan Moore*. Kwaliteit en diversiteit, derhalve ... toevallig ook het motto van uitgeverij Dark Horse, hoewel Caliber dit predikaat eerlijkheidshalve iets meer verdient.

Zeker gezien het aantal andere kwaliteitscomics dat Caliber uitgeeft. Zo heeft deze uitgeverij onlangs een talentvolle Engelse schrijver/tekenaar van eventuele ondergang gered door zijn serie naar Caliber over te brengen. Onder de titel Exit verhaalt *Nabiel Kanan* over de lotgevallen van realistische tieners in een evenzo realistische wereld, het geheel sfeervol weergegeven met een speels doch strak zwart/wit-patroon.

Naast deze twee indrukwekkende series, verdienen nog een paar andere Caliber-comics een eervolle vermelding. Zo is Kabuki voor de liefhebbers van de 'Bad Girl'-rage vaste kost: het lieftallige maar dodelijke hoofdpersonage wordt door schepper *David Mack* sterk neergezet tegen een boeiende achtergrond van intriges en een studie van culturen anders dan de westerse. Tenslotte bieden zowel Kilroy Is Here en The Apparition (geschreven door respectievelijk *Joe Pruett* en zijn broer *James Pruett*) wat wils voor degenen die meer gecharmeerd zijn van bovennatuurlijke, confronterende avonturen die een kritische kanttekening bij de huidige samenleving en al haar problemen zetten.

Voor wie wat anders wil, is Caliber wellicht een antwoord, maar de bereidheid om iets meer dan een standaardcomic op de toonbank van de comicwinkel neer te tellen moet wel aanwezig zijn. Een prijskaartje lager dan $2.95 is namelijk niet in Calibers assortiment te vinden.

Spawn / WildC.A.T.s door Alan Moore.

***Exit*, uitgegeven door Caliber.**

***Shi* krijgt een spin-offserie.**

Verhuizen en samenwerken

Ongeveer anderhalf jaar geleden begon uitgeverij Malibu dapper Bravura comics: een 'creator-owned'-lijn van nieuwe comicseries. Hoewel het hier ging om een lovenswaardig project, viel het al snel op dat eigenlijk alleen *Peter Davids* serie Dreadstar precies volgens schema op de schappen verscheen. Vele andere mini-series liepen vertraging op of zijn nooit volledig gepubliceerd. Strikeback! van *Jonathan Peterson* en *Kevin Maguire* is zo'n Bravura mini-serie. Na nummer 3 is er niets meer vernomen rondom deze titel.

Tot op heden. Wildstorm Productions, de studio opgericht door *Jim Lee*, zal vanaf 1996 Strikeback! gaan publiceren onder de uitgeverij Image, waarbij gewoon weer bij nummer 1 wordt begonnen. Naast de reeds bekende pagina's zal dit eerste nummer tevens enkele nieuwe pagina's bevatten, zodat voor de liefhebbers van deze cult-hit uit 1994 er veel te smullen valt in de maand na de kerst.

Wildstorm Productions is overigens druk bezig, want ongeveer in dezelfde periode als het bovengenoemde project wordt een lucratieve team-up op touw gezet. *Todd McFarlane*'s Spawn en *Jim Lee*'s WildC.A.T.s bundelen hun krachten, of gebruiken die juist tegen elkaar, in een vierdelige mini-serie die de weinig fantasievolle titel Spawn/WildC.A.T.s draagt. Dit tekort aan creativiteit wordt gelukkig opgevangen door de schrijver en tekenaar van dit werkje. Naast het strakke lijnwerk van *Scott Clark* kunnen de lezers zich namelijk verheugen op het altijd intelligente en intrigerende schrijfwerk van *Alan Moore*, de man die de mini-serie Violator tot een enorm succes heeft gemaakt en met zijn eigen serie From Hell geschiedenis heeft geschreven. Voor de verandering eens geen hogere kwaliteit papier, extra pagina's of een speciale cover, hetgeen neerkomt op een normale prijs van $2.50 per deel.

Stars & tips

Het is opvallend dat de laatste tijd veel goede nieuwe series van vaak kleine maar soms ook van de gevestigde uitgeverijen voor de spreekwoordelijke leeuwen worden gegooid. Omdat deze rubriek simpelweg te weinig ruimte biedt om op alles intensief in te gaan, volgt hier een kleine en gestructureerde poging het koren van het kaf te scheiden.

Tomoe, uitgegeven door Crusade Comics, is de eerste zogenaamde spin-offtitel van *William Tucci*'s serie Shi. Het gaat hier om een driedelige mini-serie over het karakter Tomoe, onlangs geïntroduceerd in een nummer van Shi, en alles wijst erop dat de delicate mix van actie, menselijke karakters en een oostersе achtergrond en cultuur ook deze serie een doorslaand succes zal maken.

The Legend of Mother Sarah: City of the Children is een nieuwe zevendelige mini-serie, die het vervolg is op de onlangs beëindigde meesterlijke Legends of Mother Sarah- serie. Dark Horse is de uitgeverij die zich gelukkig mag prijzen met deze vertaling van één der beste comics vanuit Japan, daar het team van *Katsuhiro Otomo* en *Takumi Nagayasu* ongetwijfeld weer een huzarenstukje zullen afleveren.

Topps Comics probeert in januari het ongekende succes van The X-Files te herhalen. Na deze televisieserie te hebben omgezet in een kwalitatief hoogstaande serie, wordt nu hetzelfde getracht met de nieuwe Amerikaanse televisieserie Space: Above and Beyond. Ironisch detail is dat achter deze televisieserie twee producers zitten die in het verleden veel afleveringen van The X-Files hebben gemaakt. De comicserie, gemaakt door het relatief onbekende team van *Yanick Paquette* en *Armando Gil* en geschreven door de oude rot in het vak, *Roy Thomas*, is in beginsel een driedelige mini-serie, maar succes kan daar natuurlijk verandering in brengen. Voor $2.95 ben je op de hoogte.

OUWE PINGUINGRAPPEN - NO 10.

OUWE PINGUINGRAPPEN - NO 11.

OUWE PINGUINGRAPPEN - NO 12.

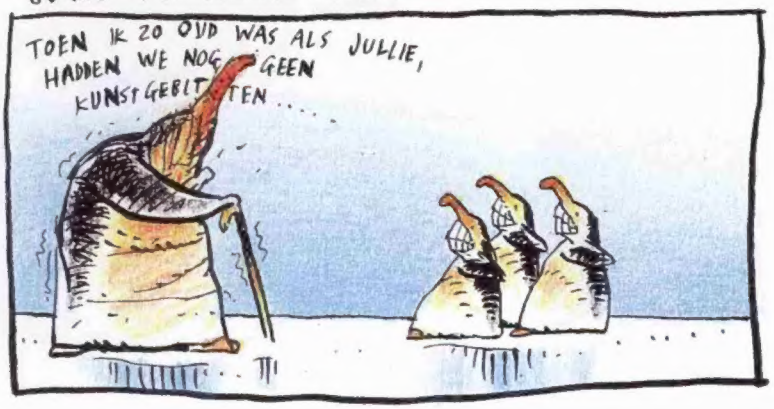

OUWE PINGUINGRAPPEN - NO 13.